

KIRUNA KOMMUN

Fördjupad översiktsplan för Svappavaara

Kiruna kommun

Januari 2015

kompl. enligt utlåtande april 2015

Antagen av kommunfullmäktige 2015-06-01. Laga kraft 2015-06-30.

KIRUNA KOMMUN

Titel: Fördjupad översiktsplan för Svappavaara

Datering: januari 2015

Kiruna kommun, kommunkontoret

Denna skrift kan läsas och sparas hem via Kiruna kommuns hemsida (www.kiruna.se under Kommun/Bygga-bomiljö/översiktsplaner)

Stadshuset

Kiruna kommun

981 85 Kiruna

Telefon, växel: 0980-70 000

Telefon, direkt för beställning: 0980-70143

E-post för beställning: mary.rosenfors@kommun.kiruna.se

Allmänna kartor: © Lantmäteriverket Gävle. Avtal MS 2006/02386.

INNEHÅLL

INLEDNING	3
Bakgrund	3
Fördjupad översiktsplan.....	4
Syfte och avgränsningar	4
Vision med övergripande mål för Kiruna kommun.....	5
Organisation och tidplan.....	6
1. AKTUELLA PLANFÖRHÅLLANDEN.....	7
Översiktsplan Kiruna kommun 2002.....	7
Fördjupad översiktsplan 1988.....	7
Detaljplaner	8
Områdesbestämmelser.....	9
2. NUVARANDE FÖRHÅLLANDEN	12
Befolkning	12
Näringsliv och service	12
Samhällsservice	13
Bostäder.....	13
Kommunikationer.....	14
Vatten och avlopp.....	15
3. FÖRSLAG TILL NY FÖRDJUPAD ÖVERSIKTSPLAN.....	17
Centrum, service m.m.....	17
Bostäder.....	18
Fritid och rekreation	21
Ladulandskapet.....	21
Industrier och verksamheter	22
Kommunikationer och transporter	24
Särskilda utredningsbehov.....	25
4. FÖRUTSÄTTNINGAR	26
Historik.....	26
Geografi och klimat	26
Riksintressen och allmänna intressen	27
Miljö kvalitetsnormer	29
Miljö kvalitetsmål.....	30
Regional utvecklingsstrategi och regionalt utvecklingsprogram.....	31
5. MILJÖKONSEKVENSER	32
Avgränsning av MKB.....	32
Studerade alternativ	32
Miljö- och hälsoaspekter.....	33
Trafikbuller från väg E10	33
Påverkan på riksintressen	33
Uppfyllelse av miljö kvalitetsnormer	34
Uppfyllelse av nationella miljömål.....	34

6. ÖVRIGA KONSEKVENSER	36
Samhälls- och näringsutveckling och infrastruktur	36
Mellankommunala frågor	36
Fornlämningar	37
Strandskydd	37
Jämlikhet och jämställdhet	37
Folkhälsoaspekter	37
KÄLLFÖRTECKNING	39

BILAGOR:

Bilaga 1: Plankarta i A3

Bilaga 2: Länsstyrelsens granskningsyttrande

Bilaga 3: Särskild sammanställning enligt 6 kap. 16 § miljöbalken (bifogas efter antagandet)

Övriga handlingar som tillhör planförslaget:

- Plankarta, A1 skala 1:5 000
- Miljökonsekvensbeskrivning
- Samrådsredogörelse
- Utlåtande

INLEDNING

Bakgrund

Svappavaara har en historia av förändrad befolkningssammansättning till följd av konjunktursvängningar inom gruvdriften.

Leveäniemimalmen bröts i dagbrott under perioden 1961-1982. Pelletstillverkningen i kul-sinterverket i Svappavaara har pågått efter det att gruvbrytningen lades ned. Efter nedläggningen av gruvan halverades befolkningen i Svappavaara.

Idag pågår återigen gruvdrift i Gruvberget och brytningen i Mertainen beräknas produktionen vara igång första kvartalet 2016. Även provbrytning i dagbrottet i Leveäniemi planeras att påbörjas i början av 2016 och därmed är tre dagbrott i närheten av Svappavaara beräknade att vara igång inom en snar framtid.

Detta har medfört en ökad efterfrågan på industrimark och en ökad efterfrågan på bostäder, både tillfälliga och permanenta, för den arbetskraft som behövs. På Vargbacken, som ligger söder om E10 mellan LKAB:s nuvarande gruvverksamhetsområde och Svappavaara by planeras nya kontor, manskapshus och parkering samt ny personalinfart. Idag finns ett fåtal bostadshus samt fritidshus inom det aktuella området. Flera skogsfastigheter berörs. Det finns även några småindustrier i området. En stor del av fastigheterna har förvärvats av LKAB.

LKAB:s utökade verksamhet i Svappavaara innebär att ca 500 personer kommer att sysselsättas. Detta ställer krav på tillgång till bostäder och service. I dagsläget finns ett fåtal lediga tomter och Kirunabostäder AB har sex kallställda lägenheter som skulle kunna tas i drift efter renovering. I villaområdet Backa har LKAB planerat att bygga 5 hus med ca 20 lägenheter.

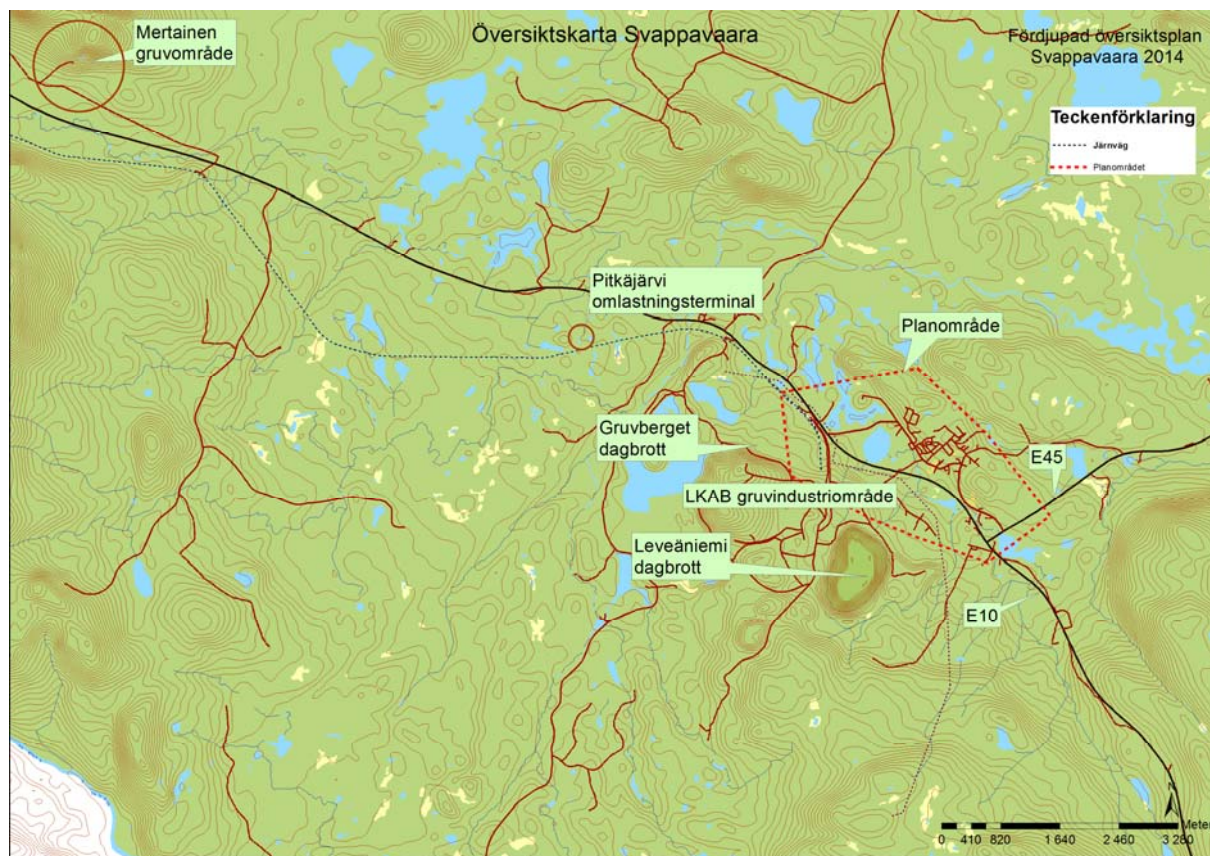
Det finns även en efterfrågan på industrimark för tyngre industri.

I området vid Pitkäjärvi har Northland Resources idag en omlastningsterminal för Kaunisvaaramalmen från lastbil till järnväg.

Gruvbrytningen i Leveäniemi, Mertainen och Kaunisvaara kommer att generera en ökning av trafiken på E10. Även trafiken på Svappavaarabanan kommer att öka.

Fördjupad översiktsplan

En översiktsplan ska fungera som en vision för kommunens framtida utveckling och redovisa den huvudsakliga tanken för mark- och vattenanvändningen under 10-20 år framåt. I översiktsplanen ska såväl allmänna intressen som miljö- och riskfaktorer redovisas. Den fördjupade översiktsplanen är ett viktigt underlag för arbetet med kommande detaljplaner.

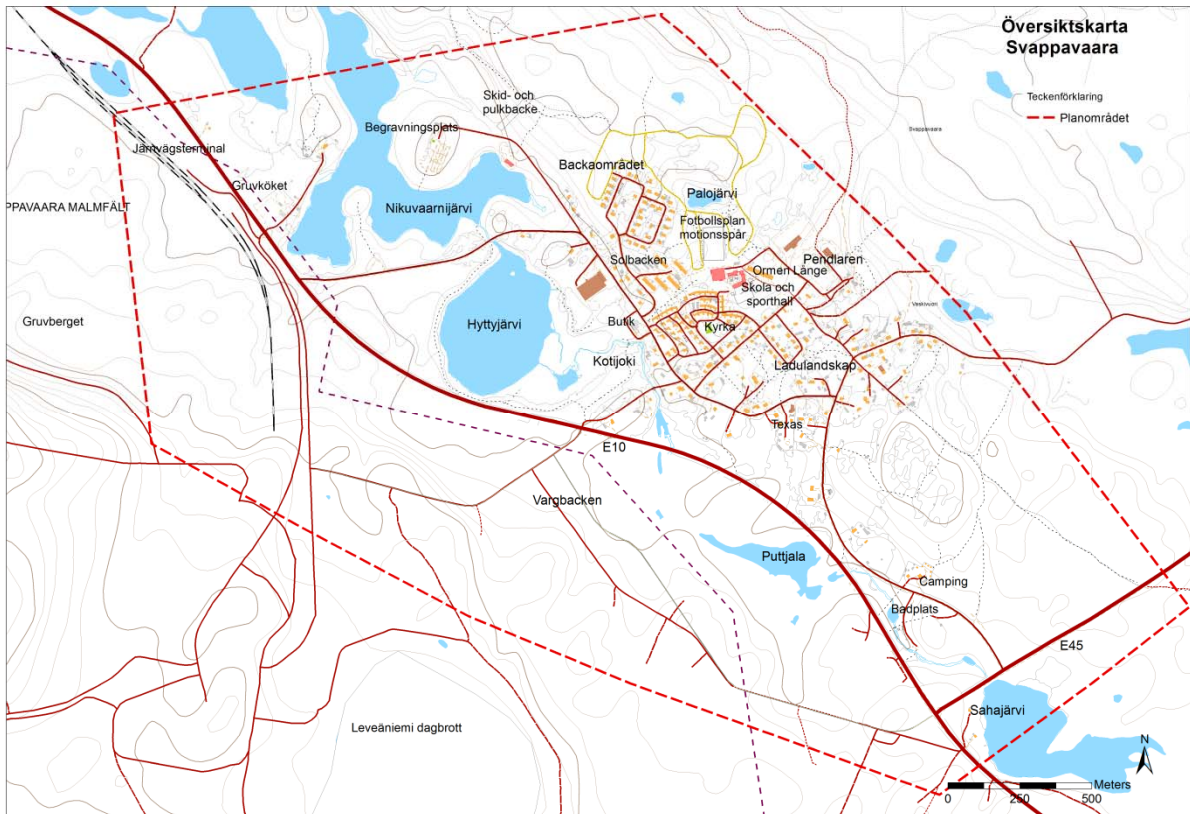

Karta 1: Översiktskarta över Svappavaara med med omgivande gruvor och omlastningsterminalen i Pitkäjärvi

Syfte och avgränsningar

Kommunstyrelsen beslutade 2012-06-04 § 192 att en ny fördjupad översiktsplan för Svappavaara ska upprättas. I översiktsplanen ska såväl avsedd markanvändning som allmänna intressen och miljö- och riskfaktorer redovisas. Syftet med den fördjupade översiktsplanen är att ge en samlad bild av behov och förutsättningar för en utveckling av Svappavaara. Denna bild har fokus både mot ett kort tidsperspektiv, mot de närmaste åren framöver och mot ett betydligt längre tidsperspektiv.

Området för den fördjupade översiktsplanen omfattar Svappavaara samhälle och dess närmaste omgivning, se karta 2. Planområdet överensstämmer med den tidigare fördjupade översiktsplanen.

Karta 2: Översiktskarta över Svappavaara med planavgränsning

Vision med övergripande mål för Kiruna kommun

Vision 2.0 är kommunens vision för framtiden.

Kirunas vision för framtiden är:

Vår övertygelse om människors lika värde är lika djup och värdefull som vår malm

Våra ambitioner är högre än våra fjäll

Våra näringar gör oss världsledande

De stora vidderna ger rymd åt ursprung och nytänkande

Vi är Kiruna

I Kiruna är människor viktiga. Vi är beroende av att människor vill leva, bo och arbeta här. Det finns företag som erbjuder spännande arbetsuppgifter inom bl a turism, rymd och gruvnäring. I Kiruna vill vi vara världsledande genom hög kvalitet. Vi vill att medborgare ska ha ett gott och tryggt liv. Det finns många kulturer som berikar oss – alla är lika mycket värda. Vi har plats för nytänkande och utveckling i så väl gamla som nya näringar. Tillsammans gör vi Kiruna till en bra kommun att leva i.

Jämställdhet, hållbarhet och inflytande är aspekter som ska tas in i allt strategiskt kommunalt arbete. Dessa aspekter vägs in i samhällsplaneringen i Svappavaara.

Kommunens strategiska inriktningar och mål

- *Näringsutveckling och arbetsmarknad*
Mål: Arbetsmarknaden har en bredd som attraherar både kvinnor och män samt att förutsättningarna att driva företag är bra.
Kommentar: Utveckling av gruvverksamheten i Svappavaara kan bidra till den lokala arbetsmarknaden för både kvinnor och män. Lika så kan ökad tillgång på mark för verksamhetsområden bidra till utvecklingen. Rennäringen ska kunna fortgå i närområdena. LKAB har en målmedveten satsning för att öka andelen kvinnliga medarbetare. I Svappavaara finns redan ett skiftlag vid kulsinterverket där ca hälften är kvinnor.
- *Offentlig och kommersiell service*
Mål: En välfungerande offentlig service tryggar invånarnas hälsa, sociala välfärd och ska finnas nära invånarna.
Kommentar: Här betonas särskilt att landsbygden ska leva. I visionen framhålls att kommersiell och offentlig service ska samordnas över sektorsgränserna i effektiva helhetslösningar.
- *Boende, bebyggelse och livsmiljö*
Mål: En god och trygg livsmiljö där god tillgång till ett varierat utbud av bostäder är en självklarhet.
Kommentar: God planering ska finnas för bostäder som tar höjd för en ökning av befolkningen i Svappavaara. Miljön utanför bostaden, livsrummet, spela en avgörande roll för att Svappavaara ska vara en attraktiv ort att bo och leva i.
- *Kommunikationer*
Mål: Kiruna ska ha goda kommunikationer mot omvärlden och tidsenliga lösningar för att klara omställningar och framtida klimatkrav.
Kommentar: Det är viktigt att boende utanför centralorten också omfattas av miljövänliga och lättillgängliga kommunikationslösningar. En viktig demokratifråga är god IT-kommunikation i hela kommunen.
- *Kultur, fritid och idrott i hela kommunen*
Mål: Kultur och idrott ska vara lättillgängligt och ge medborgare och besökare ett rikt liv.
Kommentar: I Svappavaara finns bostadsnära anläggningar som sporthall med fotbollsplan och elljusspår samt samlingslokal och kyrkans lokaler. Satsningar på fritid och idrott ska ske på lika villkor för män och kvinnor oavsett ålder.
- *Utbildning och forskning*
Mål: Kiruna har god kvalitet i utbildningen från grundskola till högskola och forskningen fokuserar på starka sektorer som miljö, rymd, gruva och turism.
Kommentar: Kommunen slår vakt om att stödja bibehållandet av skolan i Svappavaara.

I avsnitt 7 *Övriga konsekvenser* redovisas hur kommunens visioner har påverkat planen för Svappavaara.

Organisation och tidplan

Den fördjupade översiktsplanen drivs av kommunkontoret. Beslut om samråd och granskning tas av kommunstyrelsen och kommunfullmäktige antar planen. Den fördjupade översiktsplanen för Svappavaara bedöms kunna antas i juni 2015.

1. AKTUELLA PLANFÖRHÅLLANDEN

Översiktsplan Kiruna kommun 2002

Översiktsplanen för Kiruna kommun antogs 2002. Rekommendationer för Svappavaara är att den fördjupade översiktsplanen bör omarbetas, planer för att säkra kulturmiljöintressena bör upprättas, utredning av infarten, ombyggnad av byvägen samt gångbanor, skyddsområde för vattentäkten upprättas och skoterleder byggs ut.

Fördjupad översiktsplan 1988

Förutsättningarna när den gällande fördjupade översiktsplanen för Svappavaara togs fram skiljer sig från dagens. Efter lågkonjunkturen på början av 80-talet som ledde till att Leveäniemigruvan stängdes samt att befolkningen nästan halverades från början av 70-talet, gällde det att hitta industrier som kunde ersätta arbetsplatserna i gruvan. Trots överskottet på bostäder var den fördjupade översiktsplanen, som antogs 1988, även anpassad för en konjunktursvängning och möjliggjorde utbyggnad av både bostäder och arbetsplatser.

Eftersom hälften av flerbostadshusen för tillfället stod tomma planerades endast utbyggnad av enbostadshus. Väster om Backaområdet planerades att kunna byggas ut i första hand. Idag är platsen av riksintresse för värdefulla ämnen och material.

Området norr om sjön Palojärvi reserverades för framtida bostadsbebyggelse. Detta område fyllde samma funktion redan i Erskines stadsplan från 1963 och både i den fördjupade översiktsplanen och i Erskines nu gällande detaljplan planeras vägen att dras norr om bebyggelsen. Därmed kunde trafiken till industrierna i kvarteret Pendlaren öka och de boende i området separeras från trafiken.

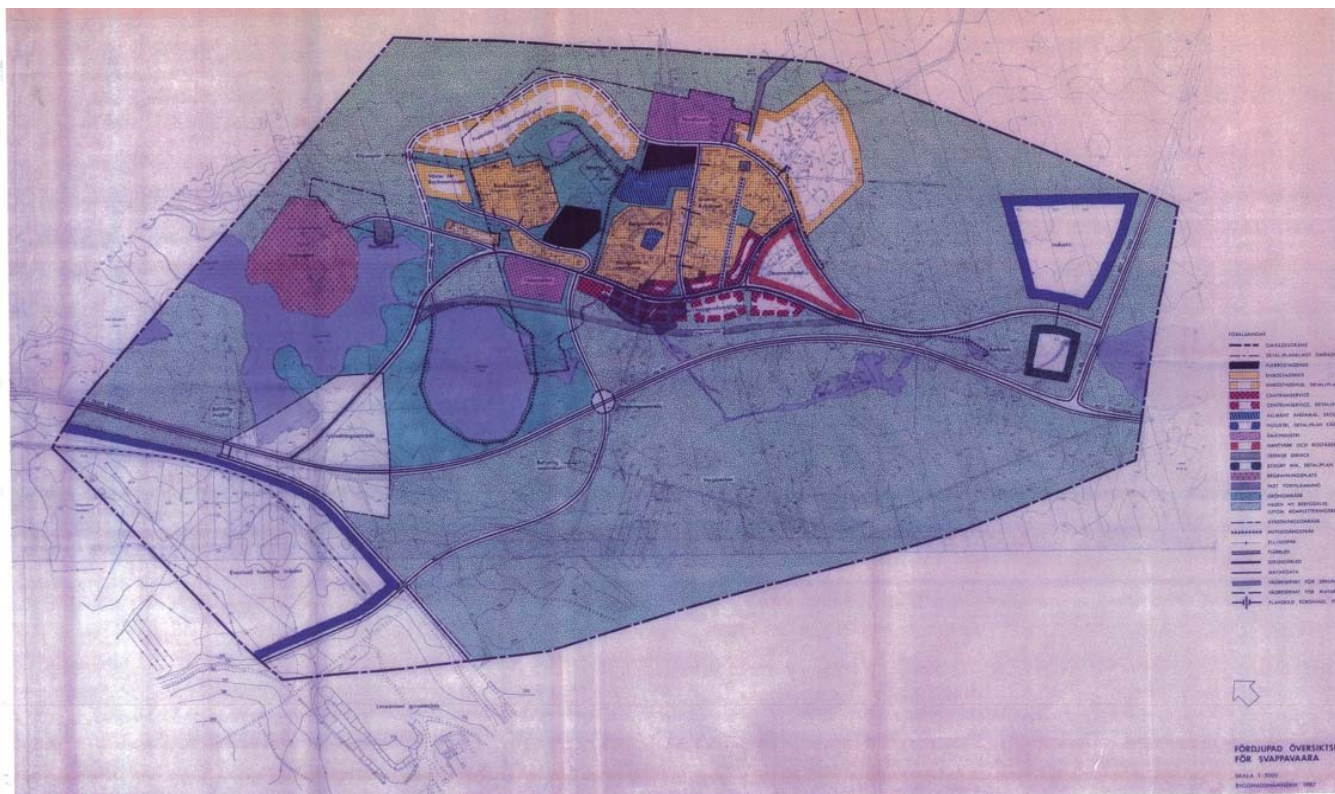
Utökad centrumbebyggelse planerades efter Kirunavägen från området där närbutiken är belägen idag och hela vägen fram till Texasområdet. Delar av det som planerades som centrumområde är sedan 2003 detaljplanelagt som ladulandskap. Andra delar är idag bostäder, både med och utan detaljplan.

Kontorsverksamhet planerades i befintliga obebodda lägenheter vilket möjliggjorde att funktionen i byggnaden kunde anpassas till efterfrågan. Bensinstation, matservering och stugby planerades i den tidigare fördjupade översiktsplanen för Svappavaara i korsningen mellan E10 mot Gällivare och E45 mot Vittangi i direkt närhet till vattendrag som idag ingår i ett Natura 2000-område. Nordost om den planerade bensinstationen föreslogs ett nytt stort industriområde. Kommunalt VA saknades i området.

Den redan blandade bebyggelsen i Texasområdet föreslogs för hantverk och liknande. Denna är idag detaljplanelagd för småindustri och bostäder. Sydväst om Kirunavägen reserverades ett område för ny väg som vid en utökning av samhället menades kunde bli aktuell. Denna låg inom och i direkt närhet till Natura 2000-området. Även en ny dragning, söder om Texasområdet föreslogs, men delar av denna ligger idag inom riksintresse för värdefulla ämnen och material. Den västra infarten till Svappavaara utpekades som utvecklingsområde för ny väganslutning eftersom befintlig infart är förskjuten i förhållande till gruvområdet samt belägen i ett backkrön. Även den mittersta infarten skulle utredas för att rätas ut. En gång- och cykelväg planerades från Svappavaara centrum till badplatsen.

Slutligen beaktas fornminnen i förslaget och bebyggelse på mark med fornlämningar får inte ske utan samråd med länsstyrelsen.

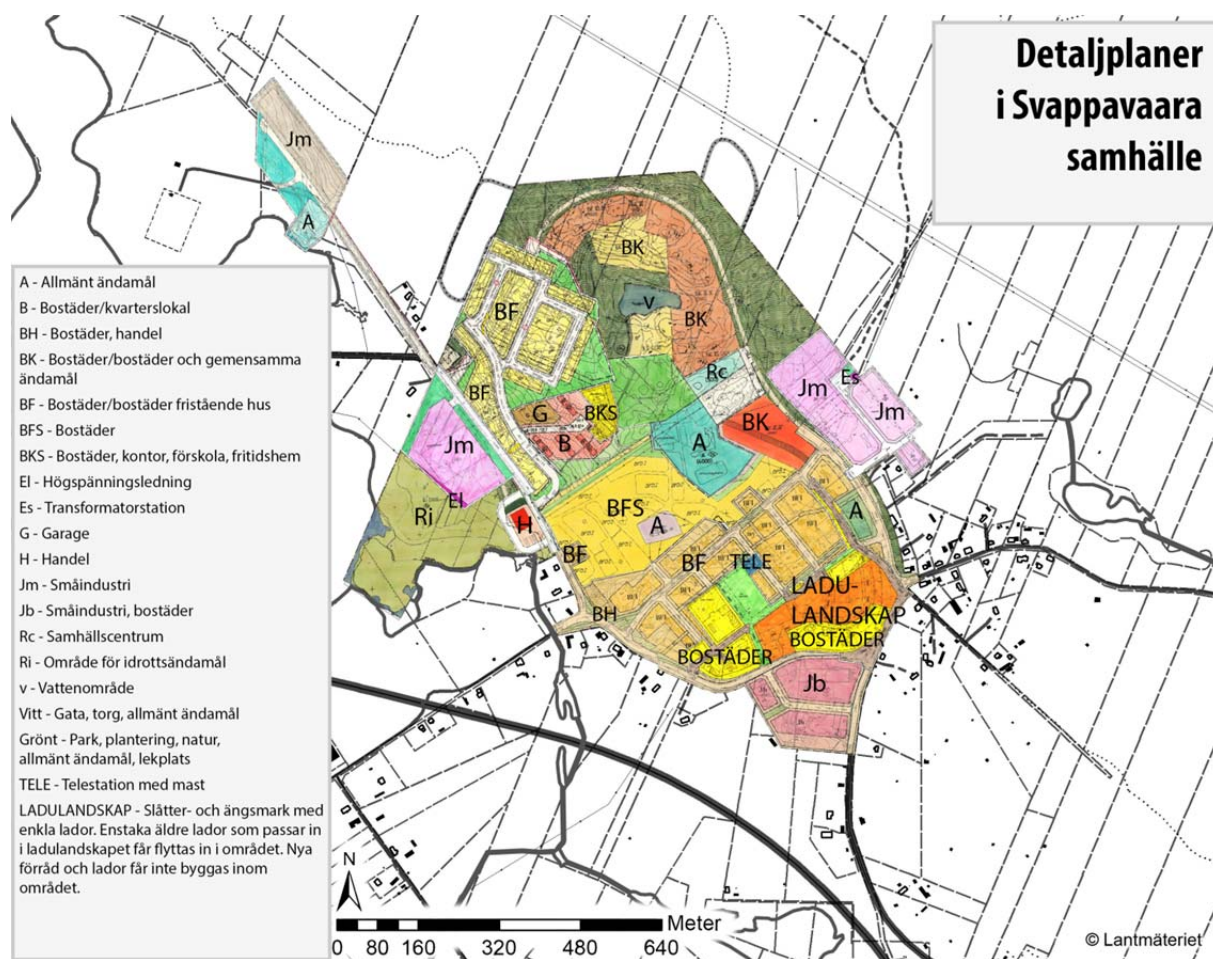
Genomförandedelen i den fördjupade översiktsplanen föreslog en etappvis utbyggnad av bostäder, service, industri och kommunikationer vilket kan minska konjunkturkänsligheten. En för stor utbyggnad på samma gång kan vid en lågkonjunktur snabbt bli inaktuell medan en samordning mellan utbyggnaden av bostäder, service, industri och kommunikationer istället kan gynna varandra. Den övergripande tanken i den nu gällande fördjupade översiktsplanen är alltså bra ur ett konjunkturkänslighetsperspektiv. Dock finns det delar som är inaktuella och aspekter där en framtida utveckling inte nämnts, som exempelvis bostäder för äldre och för tillfälligt boende. Samhällets historia i form av jordbrukssamhället och den äldre bebyggelsen beaktades inte nämnvärt.

Karta 3: Gällande fördjupad översiktsplan 1988

Detaljplaner

Stora delar av Svappavaara är detaljplanlagt och mycket är också uppfört. Ralph Erskine planerade ett bostadsområde kring sjön Palojärvi i norra Svappavaara som inte är uppfört. Denna var planerad för både flerbostadshus och enbostadshus. Delar av industriområdet i kvarteret Pendlaren och marken som är planlagd för industri kring återvinningsstationen och reningsverket används inte till industri. Norr om bostäderna på Solbacken planlades förskola och kontor.

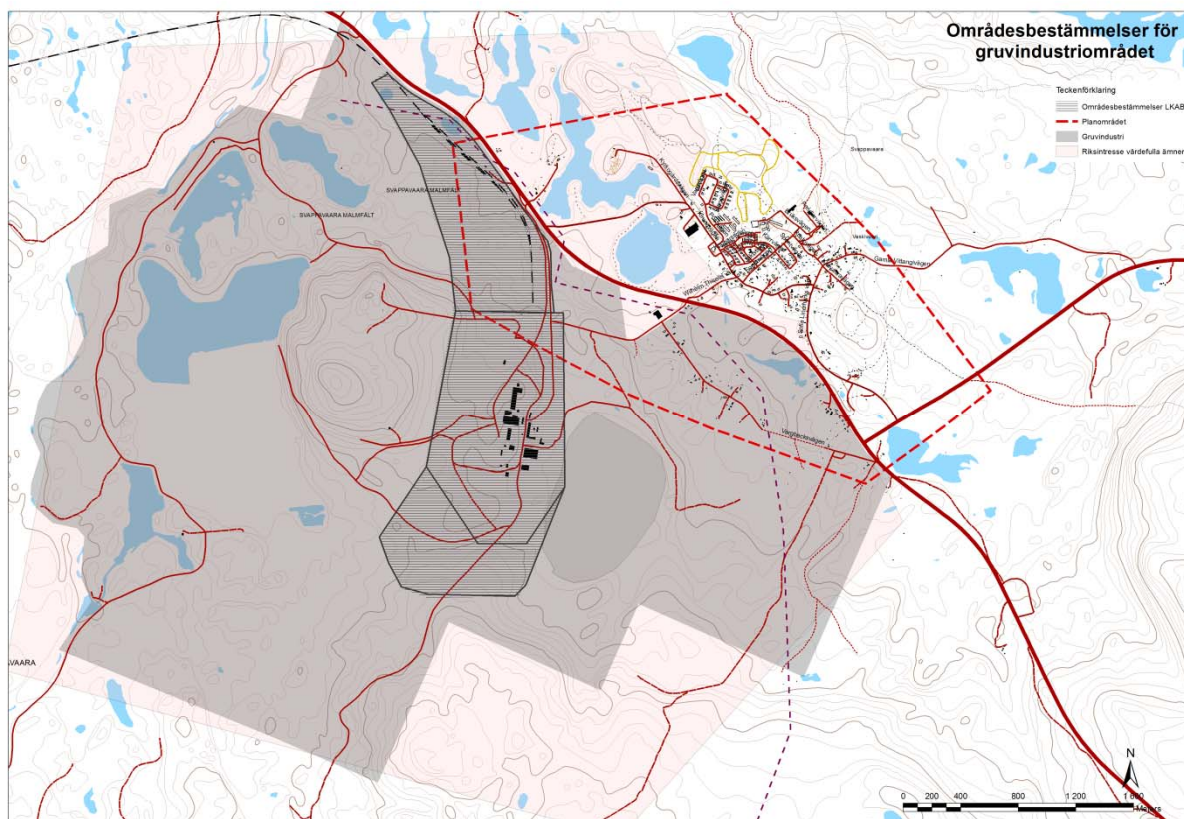

Karta 4: Gällande detaljplaner i Svappavaara

Områdesbestämmelser

Inom gruvområdet söder om E10 finns två antagna områdebestämmelser som omfattar Svappavaaragruvorna, dvs. i första hand den centrala delen av gruvområdet med befintliga anläggningar och byggnader med bl.a. anrikningsverket och dessutom det nya terminalområdet i norr mot E10 samt ett utvecklingsområde i söder för teknikbyggnader (söder om befintliga byggnader och anläggningar). Bestämmelserna omfattar inte själva gruvorna, Gruvberget och Leveäniemi.

Den fördjupade översiktsplanen omfattar i väster del av de gällande områdebestämmelserna. Områdebestämmelserna omfattar tillfartsvägen från E10 till Svappavaara produktionsanläggning och området väster och söder därom samt järnvägsterminalen.

Karta 5: Områdesbestämmelser i Svappavaara

Detaljplaneförteckning:

Detaljplan för del av fastigheten Skogsbacka 4 och 5, samt Långbacka 10, 11 och 12. Antagen 2012-05-28. Laga kraft 2012-07-18.

25-P03-146 Gamla bykärnan, ladulandskap, bostad m.m. Laga kraft 2003-07-15.

25-P02-98 Områdesbestämmelse Leveäniemi gruvområde, industri. Ej med i bild 8 och 9. Laga kraft 2002-04-18.

25-P91-94 Solbacken, bostad, förskola, kvarterslokal m.m. Laga kraft 1991-04-09.

25-P87-34 Kvarteret Pendlaren, småindustri. Laga kraft 1987-07-21.

25-P84-75 Kvarteret Pendlaren m.m., småindustri. Laga kraft 1984-11-19. Del av denna ändrad. 25-P87-34 gäller för del.

25-P84-48 Småindustriområde Tikkavallen. Laga kraft 1984-08-07.

25-P81-56 Kvarteret Pendlaren, småindustri och bostad. Laga kraft 1981-11-17. Ändrad. 25-P84-75 och 25-P87-34 gäller istället.

25-P78-100 Småindustri och allmänt område mot kyrkogården. Laga kraft 1979-01-25.

25-P75-72 Tikkavallen. Handel, gata och park. Beslut om antagande efter besvär 1977-03-29.

25-P75-68 Öster om kvarteret Bergsmannen, park och bostad. Laga kraft 1975-10-31. Ändrad. 25-P84-75 och 25-P87-34 gäller istället.

25-sva-23 Vägar Backaområdet. Fastställd 1974-07-30. Laga kraft tre veckor senare.

25-sva-10 Backaområdet, bostäder. Fastställd 1972-08-17. Laga kraft tre veckor senare.
Del av denna ändrad. 25-sva-23 gäller för vägar.

25-sva-8 Del av Svappavaara by. Solbacken, Backaområdet, Skolan samt natur. Fastställd 1970-11-05. Laga kraft tre veckor senare. Del av denna ändrad. 25-sva-23 och 25-sva-23 gäller för del.

25-sva-7 Del av Svappavaara by. Sydost om kv. Bergsmannen. Bostäder, småindustri. Beslut om antagande efter besvär 1970-10-09. Del av denna ändrad. 25-P03-146 gäller för del.

25-sva-5 Del av Svappavaara by. Kvarteret Bergsmannen, skola, Ormen Långe. Laga kraft 1965-09-24.

25-sva-2 Stadsplan av Ralph Erskine. Fastställd 1963-06-12. Laga kraft tre veckor senare. Delar av denna ändrad i senare planer. 25-P84-48, 25-P75-72, 25-sva-23, 25-sva-10, 25-sva-8, 25-P91-94, 25-P87-34, 25-P84-75 och 25-sva-5 gäller för delar.

Förteckning områdesbestämmelser

25-P02-98 Områdesbestämmelser för del av Svappavaara, del av Svappavaara Malmfält 1:1 m.fl., Leveäniemi gruvområde. Antagen 2002-03-21. Laga kraft 2002-04-18.

Områdesbestämmelser för två områden vid Svappavaaragruvorna, del av Svappavaara Malmfält 1:1 m.fl. Antagen 2013-09-13. Laga kraft 2013-10-21.

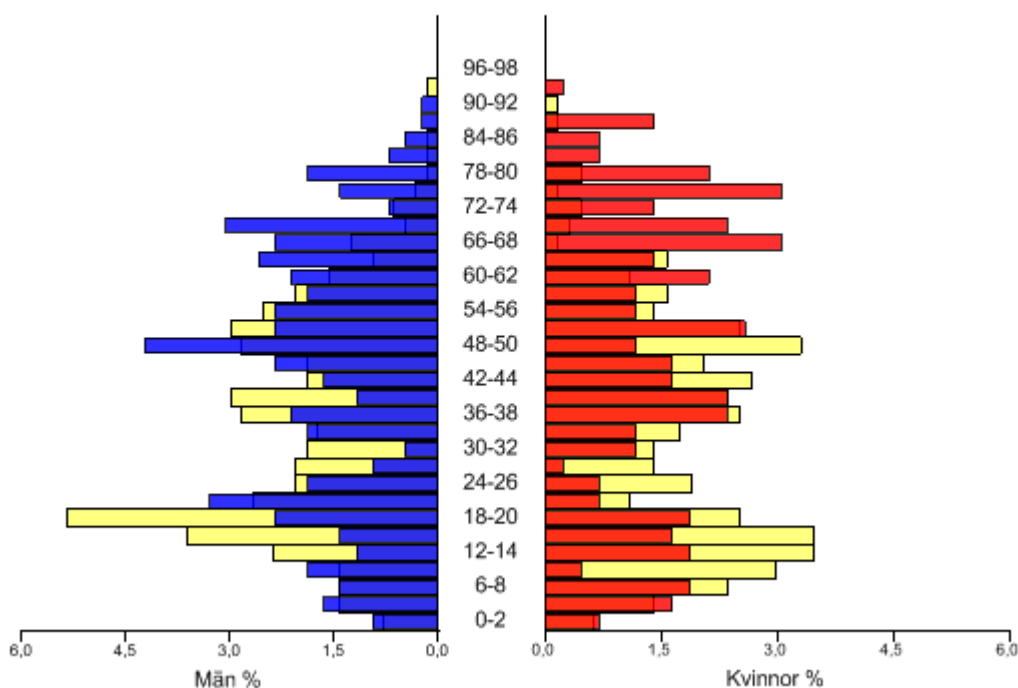

2. NUVARANDE FÖRHÅLLANDEN

Befolkning

Svappavaaras historia visar på samhällets stora beroende av gruvverksamheten i området. Antalet invånare har varierat mellan som mest ca 1 100 personer i början av 1970-talet till dagens 425 personer. Trots den kraftiga minskningen är andelen äldre än 80 år 18 %, vilket är lägre än i genomsnittet i kommunen. Antalet barn har däremot minskat.

Befolkning i Svappavaara år 2013 (blått och rött)
jämfört med år 1985 (gult)

Näringsliv och service

Efter stängningen av Leveäniemigruvan 1982 fortsatte pelletstillverkningen i Svappavaara. Den ökade efterfrågan på järnmalm innebär att LKAB startat brytning i Gruvberget och planerar att starta gruvdrift i Mertainen 2 mil nordväst om Svappavaara. Tömning av den vattenfyllda Leveäniemigruvan är genomförd och gruvbrytning är under miljöprövning. LKAB bedömer att antalet nya arbetstillfällen uppgår till 500 personer. Miljöprövning enligt miljöbalken av Svappavaaraverksamheten och Mertainen är klar.

LKAB hyr en av skolans lokaler som informationskontor.

Enligt företagsregistret finns ca 30 företag registrerade i Svappavaara som enmansföretag eller ett fåtal anställda. Det finns även verksamma företag i Svappavaara som är registrerade på annan ort.

Handelsbebyggelsen är utspridd, men området kring närbutiken mitt i samhället kan ses som Svappavaara centrum. Livsmedelsbutik med relativt brett sortiment finns i Svappavaara. I butiken finns ombud för bussgodis, apotek, posten samt utlämningsställe för systembolaget. I samma byggnad finns även PRO:s samlingslokal som är en viktig mötesplats. I omgivningen

finns en staty, förpackningsinsamling, parkering, busshållplats, bänkar samt anslagstavla samlat på en mindre yta. Även hembygdsgården som är betydande i samhället och brandstation ligger nära samhällets centrum.

En restaurang, Gruvköket, finns några km väster om samhället utmed E10. Planer finns att flytta verksamheten till Vargbacken i anslutning till LKAB:s nya område för bl.a. personal-service. Den ska även fortsättningsvis vara tillgänglig för gäster utanför gruvverksamheten.

I Svappavaaras sydöstra del finns stuguthyrning med grill och bastu i anslutning till ett bostadshus.

De befintliga industrierna är även de utspridda i samhället. Bredvid Svappavaara centrum finns en industrilokal kopplat till gruvindustrin där GEMA industri har en blästerhall. Övriga industrier finns nordost om Ormen Långe i kvarteret Pendlaren. Den industri som ligger på Vargbacken ska flyttas med hänsyn till Leveäniemigruvan.

Återvinningsstationen för grovavfall och avloppsreningsverket är beläget nordväst om samhället.

I Texasområdet d.v.s. inte i direkt anslutning till samhällets närbutik och centrum är en bensinmack placerad. Denna säljer endast drivmedel.

Samhällsservice

De offentliga byggnaderna är samlade centralt i Svappavaara. Här finns förskola, grundskola, bad- och idrottshall, bibliotek, fritidsgård och kyrka. Svappavaara förskola består av en avdelning och med möjlighet att vid behov öppna ytterligare en avdelning. Skolan är en F-9-skola, d v s från förskoleklass t o m årskurs 9 och fritidsverksamhet. I dag finns ett 40-tal elever i skolan i Svappavaara.

Särskilda äldreboenden finns inte i Svappavaara. Behovet tillgodoses av hemtjänst. Hemtjänsten i samhället har kontor beläget i skolområdet.

Idag finns närmaste vårdcentral i Vittangi, ca 2,5 mil från Svappavaara och där finns även arbetsterapeut, barnmorska och sjukgymnast. Det finns dock distriktssköterskemottagning och möjlighet att boka tid för vårdbesök i Svappavaara idrottshall. Tidsbokning och antal dagar distriktssköterskemottagningen är öppen anpassas till efterfrågan.

En brandstation finns mitt i byn vid Kirunavägen. Svappavaara har deltidsbrandkår.

Begravningsplats med kapell finns på udde nordväst om avloppsreningsverket vid Nikuvaarnjärvi.

Bostäder

På 1960-talet då gruvbrytningen i Leveäniemi påbörjades skedde en stor utbyggnad av Svappavaara samhälle. Redan Ralph Erskines stadsplan från 1963 var anpassad till konjunkturen och människornas valmöjlighet att bo antingen i Kiruna, Vittangi eller Svappavaara. I planbeskrivningen beskrivs en etappvis utbyggnad vilken möjliggör ca 500 bostadslägenheter(hälften egnahem) trots att det då planen antogs endast fanns efterfrågan på ca 200 bostäder.

Efter nedläggningen av gruvan hyrde Migrationsverket bostadshusen på Solbacken och delar av Ormen Långe. Verksamheten pågick i 15 år. Avvecklingen av flyktingverksamheten i Svappavaara medförde ett överskott på lägenheter som ledde till att lägenheter i Ormen Långe

kallställdes och delar av byggnaden revs 2012. Kiruna kommun sålde Solbacken och sedan dess har byggnaderna stått tomma och förfallit.

Inpendlingen av entreprenörer som arbetat med förberedelserna för gruvverksamheten har varit stor. Företag har köpt villor för att tillgodose behovet av bostäder för sina anställda. För att möjliggöra veckopendling till och från Svappavaara har ett tidsbegränsat bygglov för ett modulhotell med 40 rum beviljats på fastigheten Svappavaara 16:4 vid gamla Folkets hus. Det finns även planer på utökning med stugor och ytterligare rum. Före detta Folkets hus nyttjas också för personalboende.

Bostadsförsörjningsprogram

Kommunen har i sitt bostadsförsörjningsprogram framhållit att LKAB:s utökning av gruvverksamheten i Svappavaara kan innebära att behovet av bostäder kommer att öka. Detaljplanlagda områden för bostäder finns i norra delen av byn.

Det är viktigt att beakta detta utökade behov. I den fördjupade översiktplanen för Svappavaara ska möjligheterna för bostadsbyggande i anslutning till befintlig bebyggelse där vatten och avlopp redan finns utredas.

Utöver det beskrivna behovet i bostadsförsörjningsprogrammet kommer även behov finnas av tillfälligt boende, t.ex. entreprenörsboende.

Fritid och rekreation

Vid skolan finns fotbollsplan, ishockeyrink och skidspår. Det är lätt att komma ut i naturen. Sporthall och badhus finns i anslutning till skolan.

En liten skid- och pulkbacke finns i västra delen av byn, nära begravningsplatsen och avloppsreningsverket.

I närheten till skolan finns fritidsgården. I fritidsgården finns aktiviteter för olika åldrar och intressen. Svappavaara Fritidsförening anordnar bl.a. medlemspub, konserter och danser. Fritidsgården i Svappavaara är öppen kvällstid (Svappavaara Fritidsgård, 2009a) och det finns även möjlighet att hyra lokalen.

Kommunikationer

Kollektivtrafik

Busstrafik finns mot Kiruna (6 dagliga turer på vardagar), Vittangi (3 turer), Gällivare och Pajala.

Avståndet till Kiruna är 46 km, Vittangi 29 km, Puoltikasvaara 27 km, Gällivara 77 km och Pajala 139 km.

Pendling

Redan idag är det många som arbetspendlar till och från Svappavaara. Med den planerade utbyggnaden av gruvan bedöms antalet inpendlare komma att öka, såväl vad gäller dagpendling som veckopendling.

Vägar

Väg E10 och väg E45 passerar utanför Svappavaara. Vägutformningen av både E10 och E45 har anpassats till de ökade tunga malmtransporterna från den nya gruvan i Kaunisvaara utanför Pajala och från Mertainen.

Kirunavägen, väg 876, genom samhället ingår i Trafikverkets vägnät och är allmän väg.

LKAB planerar att förlägga personalutrymmen, kontor, parkering, och ny restaurang på Vargbacken. Det innebär att en ny personalinfart från E10 till gruvindustriområdet behöver anläggas. Trafiken kommer att öka på Wilhelm Thisells väg/Olof Tålcks väg och korsande trafik tillkommer på E10 inklusive gång- och cykeltrafik. Trafikverket har påbörjat en åtgärdsvalstudie med anledning av detta.

Gång- och cykeltrafik

Utmed vissa av vägarna i centrala Svappavaara finns trottoarer utbyggda. Cykeltrafiken sker på vägen. Inom Svappavaara finns vissa separata gång- och cykelvägar i anslutning till skolområdet mot bl.a. Solbacken och Backaområdet.

Det korta avståndet till framtida personalutrymmen på Vargbacken förväntas även öka antalet gående och cyklister som kommer att korsa E10. Passagen kommer att studeras i samband med Trafikverkets åtgärdsvalstudie.

Vatten och avlopp

Verksamhetsområdet

Verksamhetsområdet för kommunalt vatten och avlopp omfattar större delen av Svappavaara. Det finns ett fåtal fastigheter som inte har kommunalt VA i utkanterna av byn, bl a bebyggelsen längs Sofia Lindmarks väg söder om Texasområdet. I samband med att bostadsbebyggelsen avvecklas på Vargbacken till förmån för gruvindustriområdet så kommer verksamhetsområdets utsträckning att ses över söder om E10.

Vattentäkt

Svappavaara har tre vattenbrunnar nordöst om byn, utanför bebyggelsen. Täkten etablerades på 1940-talet. De tre brunnar som nu är i drift borrades på 1990-talet. Vattenverket med lågreservoar ligger inne i övre delen av byn.

LKAB avser att inom kort ansluta till kommunalt vatten. Diskussioner pågår med Tekniska Verken angående detta. Det är främst den nya kontorsetableringen på Vargbacken och även manskapshus och kontor, som i nuläget finns inne på området som avses försörjas via kommunala vattennätet. Vattenförbrukningen i Svappavaara uppgår till ca 70-100 m³/dygn. Anslutningen av LKAB medför att förbrukningen på sikt stiger till ca 210 m³/dygn. Maxkapaciteten på verket är ca 300-320 m³/dygn. För att uppnå maxkapacitet och ytterligare anslutningar krävs åtgärder i form av bland annat pump- och filterbyte.

Anslutning av verksamheter och industrier som fordrar processvatten är ej möjligt.

Ett förslag till skyddsområde har tagits fram men måste omarbetas eftersom bestämmelser ändrats. Tillgången till vatten bedöms som god och man klarar av en ökning av uttaget. Vattnets kvalitet ställer krav på rening av järn och mangan. Vattnet behandlas även med UV-ljus och kloreras samt avhärdas för att minska hårdheten. Vattentäkten behöver skyddas långsiktigt.

Avloppsanläggning

Bebyggelsen i Svappavaara är ansluten till kommunal spillvattenanläggning. Spillvattnet renas i ett reningsverk beläget nordväst om samhället. Reningsverket ligger utanför tillrinningsområdet för grundvattentäkten. Avloppsledningsnätets skick och reningskapaciteten i avloppsreningsverket behöver ses över vid en utökning av antalet personekvivalenter.

Under samrådet har LKAB framfört att vid översyn av reningskapaciteten i avloppsanläggningen bör även LKAB:s behov tas med i beräkningen, någon redovisning av hur stort detta behov kan antas bli finns dock inte redovisat.

Avloppsreningsverket är dimensionerat för 1600 Pe (personequivivalenter) och i dagsläget nyttjas kring 540 Pe. Belastningsmässigt är det således gott om kapacitet på verket. Dock finns problem med inläckage på ledningsnätet vilket medför höga flöden som periodvis närmar sig maxkapaciteten. Åtgärder kan komma att krävas på ledningsnätet för att minska inläckaget.

Dagvatten

I de tätbebyggda delarna, skolan, Solbacken och kvarteret Bergsmannen samt utmed Kirunavägen i centrala Svappavaara finns dagvattenledningar. Dagvattnet avleds till Kotijoki, som är ett Natura 2000-område. Dagvattensystemet avvattnar bostadsområden och skolområdet.

Övriga delar av Svappavaara har lokalt omhändertagande av dagvatten.

3. FÖRSLAG TILL NY FÖRDJUPAD ÖVERSIKTSPLAN

På plankartan i bilaga 1 (bilagan utgörs av A3-karta, finns även som A1-karta i skala 1:5 000) redovisas framtida markanvändning. Redovisningen avser huvudsaklig användning.

Användningen preciseras i nedanstående beskrivningar av respektive användning. Stor del av den redovisade markanvändningen är pågående markanvändning som avses fortsätta. I vissa fall anges att befintliga detaljplaner behöver ändras i något avseende.

Den största förändringen i planförslaget är att gruvverksamheten utvidgas och att Vargbackens bostadsbebyggelse avvecklas och tas i anspråk för gruvverksamhetens behov, i första hand som säkerhetszon samt för personalservice mm.

Generellt gäller att detaljplaner som upprättas inte ska reglera mer än vad som krävs för att uppnå syftet med planen. Markanvändningen bör kunna skifta vid konjunktursvängningar.

Kulturmiljö av riksintresse

Kommunen avser ta fram ett kulturmiljöprogram för Kiruna kommun. I detta arbete kommer bl.a. inventeringar göras av kulturmiljövärdena i Svappavaara. I samband med detta arbete kommer även behovet av att införa varsamhetsbestämmelser att övervägas. Dessa kan innebära behov av att komplettera eller förändra befintliga detaljplaner. Kommunen anser liksom Länsstyrelsen att avgränsningen av riksintresseanspråket för kulturmiljö bör ses över. Enligt kommunens mening bör bl.a. Ormen Långe, ladulandskapet samt fornlämningsområdet kring hyttområdet sydväst om Kirunavägen ingå.

Länsstyrelsen har i sitt granskningsyttrande framfört synpunkter på kommunens hantering av kulturmiljöns riksintresse samt fornlämningar. Se även kommunens utlåtande.

Riksintresse värdefulla ämnen och material

Riksintresse enligt miljöbalken 1998:808 kap 3:7 avseende värdefulla ämnen och material är angivet för ett stort område kring Svappavaara. Se karta 6. Riksintresseanspråket omfattar nordvästra utkanten av Svappavaara samhälle med några befintliga bostadshus samt ett område väster om Backa som i planförslaget redovisas för ny bostadsbebyggelse. Kommunen anser att avgränsningen av riksintresset för värdefulla ämnen och material skulle kunna ses över vad gäller avgränsningen mot den befintliga tätorten, särskilt i anslutning till Backa.

Centrum, service m.m.

Centrum utmed Kirunavägen

Liksom i tidigare fördjupade översiktsplan föreslås centrumservice förläggas utmed Kirunavägen för att stödja befintliga verksamheter. Endast området norr om Kirunavägen samt livsmedelsaffären och ett mindre intilliggande område är detaljplanelagda. I begreppet centrum innefattas t.ex. handel, mötesplatser, restaurang, café, kontor, frisör och annan serviceverksamhet samt bostäder.

Del av området söder om Kirunavägen är fornlämning och skyddat enligt kulturmiljölagen. Inom denna del avses inga nyetableringar ske utan huvudsakligen nyttjande av befintlig bebyggelse. För förändringar inom fornlämningsområdet krävs prövning av Länsstyrelsen enligt Kulturmiljölagen.

En del av området för centrum ligger nära Natura 2000-område i väster, Kotijoki.

LKAB mäter buller i en mätpunkt norr om Kirunavägen, Ryttigården, för att kontrollera att fastställda bullervillkor innehålls. Före 2013 noterades överskridanden i mätpunkten, men efter åtgärder i verksamheten har villkoren innehållits.

Planeringsöverväganden

Mötesplatser, handels- och restaurangverksamhet bör anläggas i närheten av nuvarande närbutik och även bostäder och service bör möjliggöras här. Centrum- och serviceverksamhet kan med fördel kombineras med bostäder, kategoriboende, seniorboende eller vård.

Vid förändringar av markanvändningen inom fornlämningsområdet krävs tillstånd från länsstyrelsen. Enligt planen kan befintlig bebyggelse gärna nyttjas för mindre serviceanläggningar, pizzeria och dylikt.

Närheten till Natura 2000-området ska särskilt beaktas vid förändringar. Rening av dagvatten ska utredas innan fler områden ansluts till befintligt utsläpp i Kotijoki. Hantering av dagvatten hanteras i nya detaljplaner eller vid bygglovprövning. Utökade utsläpp av dagvatten till Kotijoki kan kräva tillstånd enligt 7 kap 28a§ miljöbalken.

Med hänsyn till gruvans framtida utvecklingsmöjligheter bör ingen ny bostadsbebyggelse etableras söder om Kirunavägen, om det inte kan visas att LKAB:s bullervillkor kan innehållas.

Skola, vård, offentlig service och samlingslokaler

Skola och förskola bedöms ha tillräckliga lokaler för lång tid framåt. Området ligger i direkt anslutning till natur/friluftslivsområde med bl.a. fotbollsplan och motionsslingor. Skolorområdet används även för annan offentlig service. Idrottshallen nyttjas även av allmänheten och för olika arrangemang.

I östra delen mot Fogdevägen finns Svappavaara fritidsgård som nyttjas som samlingslokal för föreningsverksamhet.

Bensinstation

Bensinstationens placering är inte tillräckligt attraktiv utan det finns önskemål om en lokalisering utmed E10.

Planeringsöverväganden

Ett utredningsområde för ny bensinstation redovisas i anslutning till korsningen E10/E 45 vid den nya infarten till gruvområdet, se vidare nedan under Särskilda utredningsbehov.

Alternativt kan prövas om det är lämpligt att anlägga en bensinstation inom något av de föreslagna industriområdena i anslutning till E10/E45.

Bostäder

I dagsläget finns det några få obebyggda tomter, som är detaljplanelagda för friliggande bostäder. Bebyggelse på Vargbacken, söder om E10 ska avvecklas till förmån för gruvbrytningen och de obebyggda tomterna bör främst vara tillgängliga för de som behöver flytta från Vargbacken.

Utöver nedan redovisade områden för bostäder, finns även vissa möjligheter att bygga bostäder i området för centrumbebyggelse.

Behov finns även av tillfälligt boende, t.ex. entreprenörboende. Även detta behandlas i detta avsnitt, se Texasområdet, samt vad gäller camping med husvagnsuppställningar se även under avsnittet *Fritid och rekreation* nedan.

Planeringsöverväganden

Bostadsbebyggelse bör i första hand lokaliseras till område med befintlig infrastruktur och om så inte är möjligt inom verksamhetsområdet för VA.

Backaområdet

Småhusområdet i Backa är i princip utbyggt endast ett par obebyggda tomter finns. Nyligen har en ny detaljplan utarbetats för mindre flerbostadshus i området. Utökning av bebyggelsen bedöms lämplig västerut, trots att ett vidsträckt riksintresseområde för värdefulla ämnen och material berörs.

Planeringsöverväganden

Väster om Backa föreslås en utökning med småhusbebyggelse, vilket även fanns med i tidigare översiktsplan. Anslutning kan ske från Varpvägen. I det aktuella området finns även ett motionsspår som måste läggas om. Ny detaljplan ska upprättas.

Solbacken

Bostadsområdet Solbacken är strategiskt belägen mellan Backaområdet och skola och annan service. Området är detaljplanelagt och bebyggt. Husen har dock varit kallställda under många år och behöver åtgärdas för att på nytt kunna brukas.

Planeringsöverväganden

För att möjliggöra åtgärder som bidrar till områdets utveckling och återställer dess kvaliteter kan gällande detaljplan behöva ändras.

Ormen Långe

Den del av Ralf Erskines berömda hus, Ormen Långe, som finns bevarad ligger högt belägen med utblick över Svappavaara och gruvan. Den del av Ormen Långe som revs och där delar av rivningsmassorna har deponerats som en böljande gräsyta bör inte bebyggas.

Planeringsöverväganden

Vid översyn av riksintresset för kulturmiljö i Svappavaara bör övervägas om Ormen Långe ska ingå i riksintresset. Ny bostadsbebyggelse i denna del bör förläggas norr eller söder om den tidigare byggnadskroppen och utformas med hänsyn till områdets miljömässiga värden. Den gällande detaljplanen i anslutning till Ormen Långe kan behöva ses över, för att säkerställa lämplig placering av ny bebyggelse.

Radhusen i kvarteret Bergsmannen m.fl.

Radhusbebyggelsen som ritats av arkitekt Ralf Erskine ingår i riksintresse för kulturmiljö. För området gäller fortfarande den detaljplan (stadsplan) som upprättades av Erskine. Husen i kvarteren kring kyrkan har en utformning som är typisk för arkitekt Ralf Erskine och har höga arkitektoniska värden. Under årens lopp har husens exteriörer delvis förändrats vad gäller utformning av vissa detaljer.

Planeringsöverväganden

För att säkerställa syftet med kulturmiljöns riksintresse kan gällande detaljplan behöva kompletteras med varsamhetsbestämmelser. I kommande kulturmiljöprogram bedöms behovet av varsamhetsbestämmelser.

Bostäder i omgivningarna kring Palojärvi

Den befintliga fördjupade översiktsplanen som antogs 1988 visar en utbyggnad av bostäder bör ske norr om Backaområdet runt sjön Palojärvi. Förslaget bygger på Ralph Erskines

detaljplan från 1963 som möjliggör för bostadsändamål och gemensamma ändamål i området. Den planerade bebyggelsen är relativt omfattande och trafikförsörjs via en ny lång gata med bebyggelse enbart på en sida, vilket kan behövas ses över för att underlätta en utbyggnad. Området är centralt beläget nära skolan och kopplar ihop Backaområdet med skolområdet. Även närheten till natur och idrottsplatser i området bidrar till en ökad attraktivitet och elljusspåret som idag är beläget på och kring området ökar tillgängligheten till rekreation.

Planeringsöverväganden

Den gällande detaljplanen behöver ändras för att underlätta en utbyggnad i mindre etapper. Vid detaljplaneläggning för området ska hänsyn tas till fotbollsplanen och ishockeyrinken samt skidspåret och tillgängligheten till naturen.

Texasområdet m.m.

Området har en relativt gles bebyggelse bestående av äldre enfamiljshus, ofta med tillhörande ekonomibyggnader som nyttjas för olika former av verksamheter¹. I området finns även en mindre bensinstation. Den östra delen av Texasområdet är detaljplanelagt för bostäder och småindustri som inte får vara störande.

I västra delen av området, som saknar detaljplan, pågår uppförande av modulhotell avsett för entreprenörsboende. Planförslaget möjliggör att ytterligare tillfälliga bostäder kan uppföras.

LKAB mäter buller i en mätpunkt norr om Kirunavägen, Ryttigården, för att kontrollera att fastställda bullervillkor innehålls. Före 2013 noterades överskridanden i mätpunkten, men efter åtgärder i verksamheten har villkoren innehållits.

Planeringsöverväganden

I Texasområdet och fram till gamla Folkets hus kan bostäder, inklusive tillfälligt boende² t.ex. entreprenörsboende, kombineras med verksamheter/hantverk. Tillfälligt boende bör också kunna tillkomma väster om det nyligen uppförda modulhotellet. Se även nedan under Industri och verksamhetsområden.

Vid tillkommande bostadsbebyggelse ska LKAB:s bullervillkor beaktas vid bygglovprövning.

Bensinstationen behöver på sikt få ett annat läge med hänsyn till befintlig bostadsbebyggelse.

Sofia Lindmarks väg

För befintlig bebyggelse utmed Sofia Lindmarks väg i östra delen av byn redovisas möjligheter till ytterligare komplettering med bostäder. Här föreslås utbyggnad med gles en- och tvåbostadsbebyggelse, som t.ex. kan kombineras med hästgårdar.

Planeringsöverväganden

Behov av detaljplaneläggning får övervägas om bebyggelsetrycket ökar inom området, annars bedöms prövning av lokaliseringen kunna ske i bygglovprövningen. Den norra delen av området kan anslutas till kommunalt vatten och avlopp, för övriga delar måste VA-frågan särskilt studeras.

¹ I Boverkets allmänna råd om planbestämmelser för detaljplan används beteckningen ”verksamheter” för t.ex. service, lager, tillverkning och andra verksamheter av likartad karaktär med begränsad omgivningspåverkan.

² I Boverkets allmänna råd om planbestämmelser för detaljplan används beteckningen tillfällig vistelse

Fritid och rekreation³

Området vid Palojärvi

Området kring fotbollsplanen och sjön Palojärvi är ett viktigt närreklamationsområde.

Planeringsöverväganden

En exploatering av bostadsbebyggelse i anslutning till området måste ske med hänsyn tas till fotbollsplanen och ishockeyrinken samt skidspåret och så att tillgängligheten till området och omkringliggande natur även fortsättningsvis blir god.

Campingplatser

Två områden pekas ut som lämpliga som campingplats på vardera sidan av Sofia Lindmarks väg i närheten av badplatsen.

Planeringsöverväganden

Egen VA-anläggning bör prövas för campingplatserna eftersom kommunalt VA inte finns att tillgå. Campingplats bör anslutas till kommunalt VA när så är möjligt.

Ladulandskapet

Det gamla jordbrukslandskapet i anslutning till gamla bykärnan i Svappavaara är detaljplanelagt som ladulandskap, som bör bevaras för att värna om samhällets historia och identitet. Bidragsmöjligheter finns hos Länsstyrelsen för åtgärder som avser bevarande av tak och stomme på ladorna för att säkerställa att dessa kan behållas.

Planeringsöverväganden

Ladulandskapet föreslås sparas även fortsättningsvis. En skötselplan skulle kunna upprättas för områdets skötsel.

³ I Boverkets allmänna råd om planbestämmelser för detaljplan används beteckningen Friluftsliv och camping.

Befintliga lador i ladulandskapet är i behov av upprustning

Industrier och verksamheter ⁴

Nedan redovisas områden som bedöms lämpliga för industriverksamhet eller andra verksamheter så som service, tillverkning i mindre skala, som har begränsad omgivningspåverkan.

Ytterligare utredningar behövs framförallt beträffande genomförbarhet och kostnader för föreslagna industriområden.

Gruvindustri

Områden som nyttjas för gruvverksamheten är belägna söder/väster om E10. För terminalområdet m.m. i väster finns områdesbestämmelser. Gruvindustriområdet omfattar både gällande markanvisning och ansökt markanvisning. Utvidgning av markanvisningen pågår för området vid Vargbacken. Inom Vargbacken planerar LKAB att förlägga personalutrymmen, kontor, parkering, och ny restaurang.

LKAB har tidigare haft planer på att tillskapa en ny väg inom industriområdet på Vargbacken som ansluter de nya personalanläggningarna med en ny utfart i anslutning till korsningen E10/E45. Möjligheten behålls i planförslaget.

Planeringsöverväganden

Verksamheten på Vargbacken ska inte vara störande för befintlig bebyggelse i Svappavaara. Detaljplanering bör ske av den del som omfattar ny bebyggelse på Vargbacken.

Vid förändringar på Vargbacken ska bl.a. dagvattnet hanteras så att påverkan på Natura 2000-området undviks. Utökade utsläpp av dagvatten till Natura 2000-område kan kräva

⁴ I Boverkets allmänna råd om planbestämmelser för detaljplan används beteckningen ”verksamheter” för t.ex. service, lager, tillverkning och andra verksamheter av likartad karaktär med begränsad omgivningspåverkan.

tillstånd enligt 7 kap 28a§ miljöbalken om inte frågan prövas i samband med miljöprövningen av gruvverksamheten enligt miljöbalken. Våtmarksområdet mellan Vargbacken och E10 ska bevaras.

Industriområde på Vargbacken

På Vargbacken har kommunen en obebyggd fastighet i anslutning till där GMKAB har sin verksamhet. Fastigheten ligger utanför säkerhetsavståndet 600 m från dagbrottets verksamhet. I området finns VA, men fastigheten är utanför kommunalt verksamhetsområde.

Planeringsöverväganden

Fastigheten bör utredas för industriändamål eller annan liknande verksamhet, som har anknytning till gruvverksamheten. Eventuellt kan markbyte med LKAB diskuteras.

Kvarteret Pendlaren

Området i kvarteret Pendlaren är inte lämpligt för transportintensiv industri, eftersom tung trafik eller större trafikmängder inte bör gå genom byn. Pendlaren kan delvis eller helt att beröras av kommande skyddsområde för vattentäkt. Området finns kvar i planförslaget för mindre störande verksamhet. Andra områden för industrilokaliseringar föreslås.

Planeringsöverväganden

Kvarteret Pendlaren bör fortsättningsvis endast användas för mindre störande verksamhet. Ett skyddsområde behöver fastställas för vattentäkten, vilket innebär skyddsbestämmelserna kan komma att påverka framtida markanvändningen inom planområdet. Gällande detaljplan kan behöva ändras.

Industri Kyrkogårdsvägen

Genomförande av befintlig detaljplan för industri vid kommunens reningsverk har påbörjats.

Planeringsöverväganden

Gällande detaljplan behöver justeras i anslutning till befintlig mindre skid- och pulkabacke, som bör bevaras.

Verksamheter Texasområdet

För Texasområdet föreslås liksom tidigare bostäder med hantverk eller småindustri i begränsad omfattning eller tillfälligt boende för t.ex. entreprenörsboende. Området är detaljplanelagt för småindustri och bostäder.

Planeringsöverväganden

Gällande detaljplan behöver ses över, främst vad gäller ny föreslagen vägsträckning.

Verksamhetsområde vid E10

Ett industriområde/verksamhetsområde föreslås till norra sidan av E10 i anslutning till infarten till LKAB:s terminalområde. Utbyggnad pågår av 150 kV- ledning parallellt med E10, vilket begränsar områdets omfattning och användbarhet. Området bedöms dock strategiskt i förhållande till vägförbindelse, närhet till gruvverksamheten och att marken är relativt plan. Norr om området finns bostadshus. Kommunalt VA saknas. Utökningen berör ett vidsträckt riksintresseområde för värdefulla ämnen och material.

Planeringsöverväganden

Området bedöms kunna nyttjas för verksamheter, t.ex. service, lager och andra verksamheter av likartad karaktär med begränsad omgivningspåverkan. Lämplig markanvändning bör utredas genom detaljplaneläggning. Hänsyn ska tas till befintlig bostadsbebyggelse. VA-

frågan och omhändertagande av dagvatten ska särskilt beaktas med hänsyn till närheten till Natura 2000-område.

Industri vid E45

Tidigare föreslaget område vid väg E45 alt 2 behålls trots att kostnaderna för en exploatering bedöms bli höga. Fördelarna är ett sammanhängande område med närhet till väg E10 och väg E45. Ingen närliggande bebyggelse störs. En exploatering av området skulle ge Svappavaara en långsiktig tillgång till industrimark. Området ligger utanför verksamhetsområdet för VA.

Planeringsöverväganden

Området ska utredas närmare i samband med detaljplaneläggning. Särskilt ska avloppsfrågan behandlas.

Kommunikationer och transporter

Ombyggnad av väg E10 i anslutning till Svappavaara har nyligen skett.

I Svappavaara är möjligheten till pendling viktig både till Kiruna och till Vittangi samt söderut till Gällivare. Möjligheten till pendling är viktig i båda riktningarna.

E10 vid Svappavaara trafikerades år 2010, när de senaste mätningarna gjordes, av 2480 fordon per dygn (årsmedeldygnstrafik, ÅDT) varav 530 var lastbilar. E45 trafikerades av 1160 fordon per dygn varav 190 lastbilar. Den framtida trafiken beräknas enligt arbetsplanen för malmtransporter på E45 och E10 Svappavaara-Pitkäjärvi ligga på ca 3 120 ÅDT (vid 90 tons fordon), varav cirka 975 ÅDT tunga fordon på E10 för sträckan från korsningen med E45 upp till infarten till LKAB:s järnvägsomlastning vid Svappavaara.

Väg 876 Kirunavägen, med 400 fordon per dygn, går genom Svappavaara.

LKAB:s nya personalområde på Vargbacken innebär förändring av dagens trafikströmmar. Ökad genomfartstrafik på Olof Tålcks väg och Wilhelm Thisells väg kan skapa konflikter vid passage av E10 samt medföra problem med befintliga vägbrons bärighet på Wilhelm Thisells väg, eftersom bron är en rörbro.

Trafikverket ska påbörja en åtgärdsvalstudien för att studera lämplig trafiklösning för trafikanter till LKAB:s nya personalområde på Vargbacken.

Europavägarna är rekommenderade transportleder för farligt gods. Farligt gods är ett samlingsbegrepp för ämnen och produkter, som är så beskaffade att de kan skada människor, miljö, egendom och annat gods, om det inte hanteras rätt under transport. Trafikverket ställer krav vid uppförande av byggnader eller andra anläggningar invid väg- eller järnvägsanläggning ur trafiksäkerhetssynpunkt, elsäkerhetssynpunkt, risker med farligt gods, buller och för att inte underhåll och utveckling av anläggningen ska försvåras. Vid E10 bör inte bensinstationer m.m. placeras närmare vägen än säkerhetsavståndet för aktuell skyltad hastighet, närmare studie behövs dock för avgörande av lämpligt avstånd. Vid placering närmare än 30 meter från vägområdet tillhörande E10 (vägbana samt dike och ev bakslänt ingår i vägområdet) krävs länsstyrelsens tillstånd, om det saknas detaljplan eller om åtgärden ej är bygglovpliktig.

Planeringsöverväganden

Det är väsentligt att det finns en centralt placerad busshållsplats med busskur i byn. En utredning beträffande behoven av kollektivtrafik i både närtid och framtid bör göras.

Förändringarna vad gäller trafikströmmarna till LKAB:s verksamheter kan ge anledning till översyn av vilka vägar som ska vara i kommunal drift. Kommunen behöver särskilt utreda den befintliga vägbronns bärighet med avseende på ökad trafikering.

Särskilda utredningsbehov

Ny plats för bensinstation

Det är väsentligt att det finns en bensinstation i anslutning till Svappavaara. Befintlig bensinstation ligger inne i Svappavaara i nära anslutning till bostadsbebyggelse.

Ett utredningsområde har redovisats i anslutning till korsningen E10/E 45 vid den nya infarten till gruvområdet. Området berör det område där LKAB har ansökt om markanvisning och berör även riksintresse för värdefulla ämnet och material. Alternativt kan utredas om det är lämplig placering inom föreslaget industriområde utmed E10 eller föreslaget område i anslutning till E45 (se under avsnitt *Industrier och verksamheter* ovan). Alternativt kan undersökas om lämplig placering finns utanför översiktsplaneområdet, men med relativt nära förläggning till Svappavaara.

Trafikverket ställer särskilda krav på etablering av bensinstation i anslutning till allmän väg eller järnväg. För bensinstation som planeras vid E10 gäller att minimikravet är att den inte placeras närmare vägen än säkerhetsavståndet för skyltad hastighet, närmare studie behövs dock för avgörande av lämpligt avstånd. Påfyllnings- och avtappningsanordningar bör placeras så att explosiv atmosfär inte förekommer på allmän väg. Vidare bör spillzoner doseras så att spill av drivmedel inte kan spridas till allmän väg.

Skyddsområde vattentäkt

Vattentäkten är av försörjningsskäl när det gäller livsmedlet vatten det viktigaste skyddsobjekt i Svappavaara och grundvattentillgången behöver skyddas långsiktigt. Framtaget förslag på skyddsområde för vattentäkt finns. Området Pendlaren ligger delvis inom föreslaget skyddsområde för vattentäkt. Förslaget är gammalt och med ny utredning kan större delar av området komma att ingå i skyddsområde. Området finns kvar i planförslaget för mindre störande verksamhet.

Planeringsöverväganden

Ett skyddsområde behöver fastställas för den befintliga vattentäkten nordöst om byn.

Utökning verksamhetsområde för vatten och avlopp

De föreslagna industriområdena utmed E10 och E45, föreslagna camping/bostäder samt bostäder väster om Backa ligger utanför kommunens verksamhetsområde för vatten och avlopp. Utökning av verksamhetsområde för kommunalt VA till att omfatta de föreslagna industriområdena vid E 10 och E45 behöver utredas avseende anslutningsmöjligheter, kostnader och kapacitet.

Planeringsöverväganden

Kommunen bör överväga utökning av verksamhetsområde för vatten och avlopp till redovisade exploateringsområden av lite större omfattning. Enstaka etableringar med liten belastning förutsätts lösa sitt VA genom enskild anläggning.

4. FÖRUTSÄTTNINGAR

Historik

Den första fasta bebyggelsen i området tillkom under 1600-talet när man började bryta koppar i Gruvberget. Det finns lämningar efter den äldre gruvbrytningen såsom en hyttruin, rester av en rostugn, kvarn, fördämningsvall, vattenränna, husgrunder, slaggvarp och gruvhål.

Ur ”Norrbottens kulturmiljöprogram 2010-2020”

”År 1957 gjordes en geologisk och geofysisk undersökning av Leveäniemimalmen. Järnmalmerna befanns brytvärd och 1959 gjordes provbrytningar. Staten beslutade att göra en satsning och 1961 påbörjades bygget av järnväg mellan Kiruna och Svappavaara och denna stod klar 1964.

Året efter var den nya gruvanläggningen klar och den ansågs då vara världens modernaste gruva. Denna satsning innebar en drastisk ökning av folkmängden från 405 år 1961 till omkring 1 000 år 1964. Detta betydde att nybyggnationer måste igångsättas. Det nya bostadsområdet förlades på de gamla slättermarkerna, nordväst om den gamla bykärnan. Bebyggelsen gavs en ny och originell prägel av arkitekten Ralph Erskine. Hyreshuslängan Ormen länge, placerad längst i nordost i samhället, hade som uppgift att skydda den lägre bebyggelsen i egnahemsområdena från nordanvinden.”

Leveäniemimalmen bröts i dagbrott under perioden 1961-1982. Efter nedläggningen av gruvan har befolkningen i Svappavaara mer än halverats.

Geografi och klimat

Samhället ligger på en höjdsträckning söder om Kaisvaara, sydost om Kaisjärvi samt öster om sjöarna Hyttyjärvi och Nikuvaarnjärvi. På höjdsträckningen, som är småkuperad, växer skog. Ett tunt moränlager täcker berggrunden, med undantag av ett område vid Palojärvi, där det finns ett relativt tjockt torvlager.

Det låglänta området kring sjöarna Nikuvaarnjärvi och Hyttyjärvi samt vattendraget Kotijoki från sjön Sahajävi i sydost består omväxlande av fastmarkspartier och områden med torvlager, som lokalt kan gå ner till över 4 meter.

Klimat

Det råder stabilt inlands klimat i Svappavaara med omgivningar. Vintern är den dominerande årstiden, med en lång snötäckesperiod. Klimatet är subarktiskt inlands klimat. Närheten till Atlanten och Golfströmmen ger en betydligt högre vintertemperatur än vad den annars skulle vara med tanke på breddgraden. Sommartemperaturen är dock lägre. Luften är förhållandevis torr, vilket gör att låga temperaturer upplevs behagligare än vid kusterna.

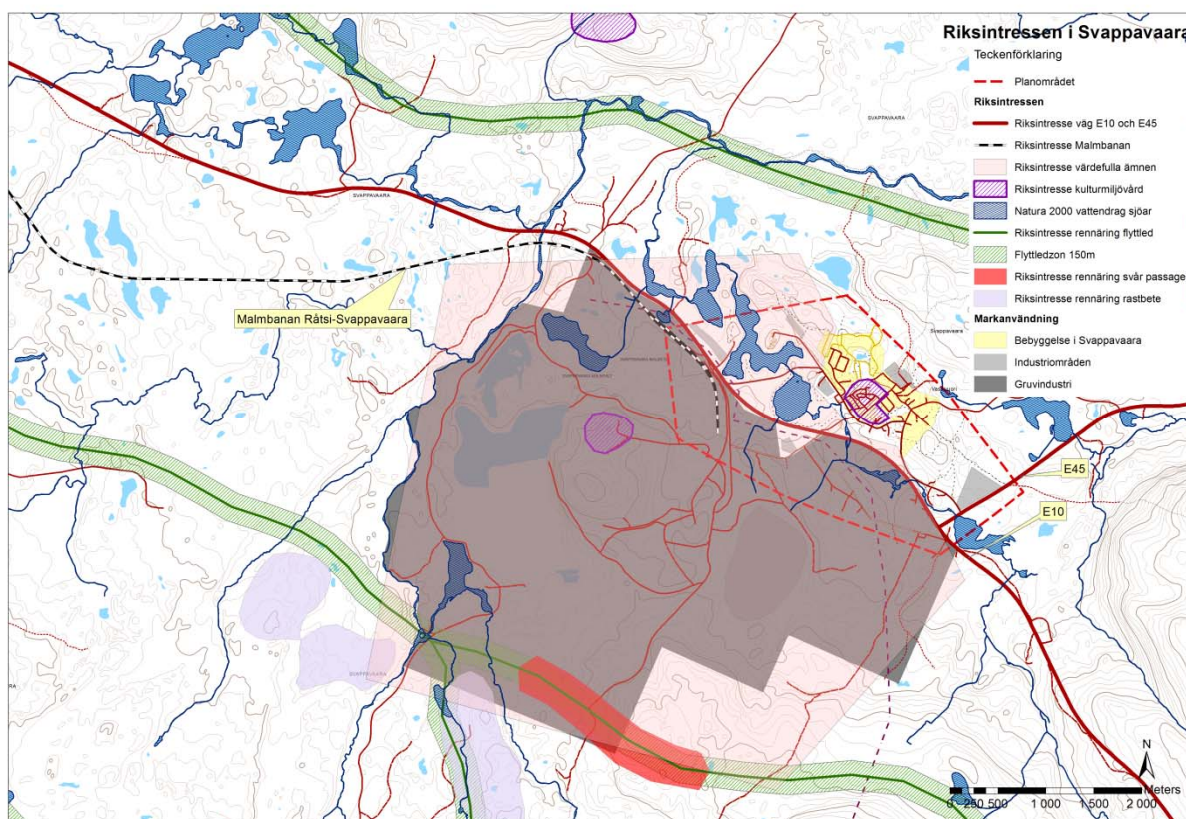
Under 15 dygn i december råder polarnatt, då solens strålar inte når över horisonten. Sommartid lyser midnattssolen under 49 dygn. Nederbörden är liten i jämförelse med stora delar av övriga Sverige.

SMHI har, på uppdrag av Länsstyrelsen i Norrbottens län, tagit fram en rapport om klimatets historiska och framtida utveckling i Norrbottens län och en klimatanalys för den svenska fjällkedjan. Tidshorisonten i båda dessa rapporter är det närmsta seklet, alltså fram till år 2100.

Under perioden 2021-2050 beräknas årsmedeltemperaturen i Kiruna med omnejd vara 1,5-2 grader högre än under referensperioden 1961-1990. Under samma tid beräknas årsmedel-nederbörden öka med 10 %, jämfört med referensperioden. Växstsäsongen kommer att vara 10-20 dagar längre och det blir cirka 25 dagar färre med snö. För sjöarna i de norra fjäll-regionerna bedöms isläggningen bli upp till cirka 40 dagar senare och islossningen cirka 20-30 dagar tidigare. Antalet dagar med behov av uppvärmning minskar mot slutet av seklet samtidigt som behovet av kylning kan komma att öka något.

Riksintressen och allmänna intressen

I Svappavaara och dess omgivning finns flera riksintressen och allmänna intressen. Aktuella riksintressen är kulturmiljö, värdefulla ämnen och material, kommunikationer väg E10 och E45 samt del av Malmbanan (Svappavaarabanan), rennärning samt Natura 2000-området Torne och Kalix älvsystem. Se karta nedan.

Karta 6: Riksintressen i Svappavaara samhälle

Kulturmiljö⁵

Upptäckten av kopparmalm i Svappavaara (Veaikevárri) på 1650-talet lade grunden för samhällets framväxt. Ägarna till Kengis bruk fick tillåtelse att bryta malmen av Bergskollegium och malmen gick till Kengis bruk för förädling till kopparplåt och för myntning. Byn förlades väster om gruvan i sydslutningen. Förutom gruvarbetet levde man främst på boskapsskötsel och fiske. Gruvdriften lades ner i slutet av 1600-talet.

Vid 1700-talets mitt gjordes försök med ny kopparbrytning och även järnmalm bröts under 1770- och 1800-talet. Inga av dessa försök blev särskilt långvariga.

⁵ Beskrivningen bygger på Norrbottens kulturmiljöprogram.

Gårdarna i jordbruksbyn Svappavaara låg på rad längs med höjdsträckningen öster om gruvorna. En stor del av slättermarkerna samt sju av byns gårdar låg där dagens samhälle är beläget. I och med att Kirunafälten började nyttjas kom många i Svappavaara så småningom att övergå från att vara jordbrukare till att börja i Kirunagruvan eller ha båda sysslorna.

Samhället består idag av en blandad bebyggelse med nyare egnahemsbebyggelse och hyreshus i nordväst och den äldre byadelen i sydost. Här finns villor blandat med äldre jordbruksbebyggelse och igenväxande odlingsmarker. Intill de gamla gruvlämningarna finns gruvanläggningen från 1964.

År 1957 gjordes en geologisk undersökning av Leveäniemimalmen och järnmalmerna befanns brytvärd. År 1964 var bygget av järnväg mellan Kiruna och Svappavaara klart och året efter påbörjades brytningen av malm. Folkmängden ökade drastiskt och det blev stor efterfrågan på bostäder. Nya bostadsområden förlades på de gamla slättermarkerna, nordväst om den gamla bykärnan. Bebyggelsen gavs en ny och originell prägel av arkitekten Ralph Erskine. Hyreshuslängan Ormen länge, placerad längst i nordost i samhället, hade som uppgift att skydda den lägre bebyggelsen i egnahemsområdena från nordanvinden. Delar av denna byggnad är numera riven.

Mitt i Svappavaara centrum är det gamla jordbrukslandskapet från samhällets första gruvbrytning tillsammans med det moderna gruvsamhällets villaområde planerat av Ralph Erskine. Det gamla jordbrukslandskapet har även skyddats i detaljplan för ladulandskapet.

Riksintresse

Del av Svappavaara samhälle är utpekad som riksintresse för kulturmiljövården; ett gruv-samhälle och gruvmiljö med lämningar efter en av de äldsta gruvrörelserna i länet,

Uttryck för riksintresset är ”Lämningar efter den äldre gruvbrytningen med en hytttruin, rester av en rostugn, kvarn, fördämningsvall, vattenränna, husgrunder, slaggvarp och gruvhål. Samhället har en blandad bebyggelse med bl a egnahemsområden och hyreshus med höga arkitektoniska värden samt äldre jordbruksbebyggelse med mangårdar, ladugårdar och uthus. Väster om samhället ligger gruvanläggningen från 1964 med kulsinterverket och järnmalm-gruvan”.

Länsstyrelsen har i sitt kulturmiljöprogram för länet uttryckt att riksintressets avgränsning bör ses över.

Fornlämningar

Fornlämningar är skyddade enligt kulturmiljölagen. Förändringar av fornlämningar kräver tillstånd från Länsstyrelsen. Fasta fornlämningar finns sydväst om Kirunavägen inom de områdena invid Kotijoki där bebyggelse för malmhantering och bostäder fanns på 1600-talet. Här finns hyttområde och rester av kvarn. På andra sidan vägen finns husgrunder, bl.a. i anslutning till hembygdsgården. Öster om E10, cirka 150 meter norr om korsningen med E45 finns en s.k. övrig kulturhistorisk lämning, husgrund.

Kyrkliga kulturminnen

Svappavaara kyrka, byggd 1969. Begravningsplats med tillhörande gravkapell från 1920-talet. Kyrkliga kulturminnen är skyddade enligt kulturmiljölagen.

Värdefulla ämnen och material

Riksintresse enligt miljöbalken 1998:808 kap 3:7 avseende värdefulla ämnen och material gäller för Gruvberget och Leveäniemi (Svappavaara) samt för Mertainen. Tillgångarna är i första hand järnmineraliseringar. Tillgångarna är väl undersökta. Gruvberget med malm-

reserven 10 miljoner ton har en järnhalt av ca 53 %. Leveäniemigruvan har en känd malmreserv på ca 80 miljoner ton och en indikerad reserv på 30 miljoner ton med en järnhalt på ca 47 %. Riksintresset omfattar inte bebyggelsen förutom några bostadshus längs med Olof Tälcks väg och Sofia Lindmarks väg.

Även fyndigheten i Mertainen utgörs av järn som har en känd mineraltillgång på 23 miljoner ton med mindre än 30 % och 51 miljoner ton med mer än 30 %. LKAB håller på att göra en malMBERÄKNING i området enligt SGU:s beslut om riksintresse.

Kommunikationer

Riksintresse enligt miljöbalken 1998:808 kap 3:8 kommunikationer gäller för väg E10 och väg E45 samt järnvägen (del av Malmbanan/Svappavaarabanan).

Rennäring

Riksintresse enligt miljöbalken 1998:808 kap 3:5 rennäring berör Svappavaara genom två flyttleder som ligger söder (Laevas sameby) respektive norr (Gabna sameby) om Svappavaara.

Natura 2000

Svappavaara har ett vattensystem med sjöar och bäckar mellan bebyggelsen och gruvan. Dessa ingår i Kalix- och Torneälvens Natura 2000-område med skydd enligt miljöbalken 1998:808 kap 7:27 och är riksintresse enligt kapitel 4:8. Avrinningen sker till Torneälven.

Tillståndskravet aktualiseras när det finns risk för en negativ påverkan av betydelse för naturmiljön i ett Natura 2000-område.

Fågelskyddsområden

Enligt beslut 1965 är jakt på vadare och änder förbjudet inom de aktuella sjöarna.

Miljökvalitetsnormer

Miljökvalitetsnormer finns för föroreningar i utomhusluft (SFS 2010:477), för vattenkvalitet i fisk- och musselvatten (SFS 2001:554), för omgivningsbuller (SFS 2004:675) samt för olika parametrar i vattenförekomster (SFS 2004:660).

Kommunen omfattas inte av kraven på kartläggning i SFS 2004:675, omgivningsbuller och berörs inte heller av förordning SFS 2001:554, vattenkvaliteten i fisk- och musselvatten.

Utomhusluft

I förordning SFS 2010:477 regleras halter av kvävedioxid och kväveoxider, svaveldioxid, kolmonoxid, ozon, bensen, partiklar PM10 och PM2,5, bens(a)pyren, arsenik, kadmium, nickel samt bly.

Luftkvaliteten i Svappavaara påverkas i högsta grad av utsläppen från LKAB:s verksamhet. Mätningar har gjorts av LKAB med avseende på kvävedioxid, svaveldioxid, bensen, PM10 och PM2,5 mättes 2010-05-27 till 2011-09-01. Emissionsmätningar visar förhållandevis låga utsläpp av stoft under 2010-2011, medan utsläppen av svaveldioxid och kvävedioxid var relativt höga. LKAB planerar att installera förbättrad rening i kulsinterverket under 2013. Utökad produktion av pellets och frånvaro av skadeförebyggande åtgärder kan påverka miljökvalitetsnormen för luft i bostadsområden nära gruvan. Närheten till gruvverksamheterna bör ligga till grund för krav på immissionsmätningar. Förändringar i trafiken längs väg E10 har miljöbedömts i arbetsplanen för väg E10.

Vattenförekomster

Planområdet ligger inom Bottenvikens vattendistrikt (huvudavrinningsområde Torne älv). Inga sjöar eller vattendrag inom planområdet omfattas av miljökvalitetsnormer för vatten. Planområdet avrinner dock norrut mot ett vattendrag som omfattas av miljökvalitetsnormer, Liukattijoki. Inom planområdet finns en grundvattenförekomst som omfattas av miljökvalitetsnormer. Se tabeller nedan.

VATTENDRAG OCH SJÖAR	Ekologisk status		Kemisk status (exkl kvicksilver) ⁶		Orsaker	Anm.
	Status 2009	Kvalitetskrav	Status 2009	Kvalitetskrav		
Liukattijoki, SE751837-172085	Måttlig	God 2021	God	God 2015	Morfologiska förändringar	Drygt 1 km norr om planområdet

GRUNDTVATTEN	Kemisk grundvattenstatus		Kvantitativ status		Anmärkning
	Status 2009	Kvalitetskrav	Status 2009	Kvalitetskrav	
SE751634-172259	God	God 2015	God	God 2015	Inom planområdet. Bef. dricks-vattentäkt saknar skyddsområde.

Miljö kvalitetsmål

Det finns 16 nationella miljömål. Norrbottens länsstyrelse har tagit fram regionala miljömål. Kommunerna har det samlade ansvaret lokalt att åstadkomma en god livsmiljö genom att utveckla och omsätta miljömålen på lokal nivå.

Lokala miljömål finns i Översiktsplanen 2002 och är sammanfattade i bilagan till miljökonsekvensbeskrivningen för den fördjupade översiktsplanen för Kiruna C, mars 2014.

Aktuella miljö kvalitetsmål är God bebyggd miljö, Begränsad klimatpåverkan, Frisk luft, Grundvatten av god kvalitet, Myllrande våtmarker, Ett rikt växt- och djurliv samt Storslagen fjällmiljö. Se närmare i miljökonsekvensbeskrivningen.

God bebyggd miljö

Miljö kvalitetsmålet God bebyggd miljö lyfter fram behovet av att planera för en hållbar bebyggelsestruktur och samhällsplanering, att minska luftföroreningar och bullerstörningar, samt att beakta kulturmiljö värden i bebyggd miljö.

Begränsad klimatpåverkan

Detta miljö kvalitetsmål berörs främst genom planförslagets påverkan på energianvändning och transporter.

Frisk luft

Miljö kvalitetsmålet Frisk luft innebär att luften ska vara så ren att människors hälsa inte skadas. Målsättningen för PM 2,5 och PM 10 enligt miljö kvalitetsmålet är betydligt lägre än miljö kvalitetsnormen.

Grundvatten av god kvalitet

Miljö kvalitetsmålet innebär att grundvattnet ska ge en säker och hållbar dricksvattenförsörjning samt bidra till en god livsmiljö för växter och djur i sjöar och vattendrag. Planförslaget berör en grundvattenförekomst med vattentäkt.

⁶ Inga ytvattenförekomster i Sverige uppnår god kemisk status med avseende på kvicksilver.

Myllrande våtmarker

Miljö kvalitetsmålet innebär att våtmarkernas ekologiska och vattenhushållande funktion i landskapet ska bibehållas och värdefulla våtmarker bevaras för framtiden. Inom planområdet finns ett sjö- och bäcksystem som omges av våtmarker.

Ett rikt växt- och djurliv

Detta miljö kvalitetsmål berörs eftersom det inom planområdet finns högt värderade naturmiljöer (fågelskyddsområden med avseende på jakt samt Natura 2000-område).

Storslagen fjällmiljö

Planområdet berör inga fjällmiljöer, men rennäring bedrivs i hela Svappavaaraområdet av Gabna och Laevas sameby. Rennäring är en förutsättning för att bevara ett vidsträckt, betespräglad fjällandskap. Rennäringen har stort behov av sammanhängande områden från kust till fjäll. Inom planområdet finns dock inga utpekade områden för Gabna och Leavas samebyar.

Regional utvecklingsstrategi och regionalt utvecklingsprogram

Den regionala utvecklingsstrategin för hållbar utveckling i Norrbotten 2020 (RUP) är det övergripande strategidokumentet för Norrbottens hållbara tillväxt. Den ingår i EU:s och Sveriges strategier för hållbar tillväxt.

Enligt strategin ska bland annat Norrbottens attraktiva livsmiljöer utvecklas. En god och jämlik folkhälsa och livskvalitet ska främjas så att människor mår bra, vilket bidrar till långsiktig tillväxt och välfärd. Integrationen ska förbättras och utrikesfödda ses som en resurs som berikar samhället.

Norrbottens livsmiljöer ska vidareutvecklas så att både kvinnor och män kan och vill bo på olika platser i länet samt att fler investeringar och etableringar kommer till länet. En attraktiv livsmiljö stimuleras samtidigt som Norrbotten är ett attraktivt besöksmål.

Insatser för att införliva etableringar i den regionala och lokala ekonomin prioriteras för att stärka samhällsservice, kompetensförsörjning och skattekraft.

Tillgänglighet till arbete, utbildning, samhällsservice och kultur- och fritidsaktiviteter utgör en grundläggande förutsättning för länets utveckling. Länets geografiska förutsättningar och avstånden till viktiga marknader både inom och utanför länet ställer höga krav på ett långsiktigt hållbart transportsystem för såväl gods- som persontransporter.

Regionförstoring via förbättrade möjligheter till pendling är en förutsättning för att människor ska få tillgång till framför allt en bredare arbetsmarknad, utbildning och service, samtidigt som företagen säkrar sin kompetensförsörjning.

Den framtida kompetensförsörjningen är central för länets framtid så att näringslivets, kommunernas och landstingets behov av kvalificerad arbetskraft kan tillgodoses.

Det regionala tillväxtprogrammet för Norrbotten (RTP) beskriver tillväxtområden, tillväxtfrämjande förutsättningar och prioriteringar som är viktiga för en fortsatt stark ekonomisk tillväxt där ingår bland annat basindustrin med förädling. En viktig tillväxtfrämjande förutsättning är tillgänglighet, dvs. transporter och informations- och kommunikations teknologi.

De omvärldsanalyser och övergripande mål om utveckling av Norrbotten som finns i RUP och RTP utgör en grund för kommunens översiktsplanearbete.

5. MILJÖKONSEKVENSER

Bestämmelserna för miljökonsekvensbeskrivning MKB finns i Miljöbalken 1998:808 kap 6:11-18§§ och ska tillämpas för planer och program. Av MKB-förordningen 1998:905 4§ p2, bilaga 1 och 3, framgår att översiktsplaner enligt plan- och bygglagen, som berör vissa infrastrukturprojekt ska anses medföra betydande miljöpåverkan.

Avgränsning av MKB

En miljökonsekvensbeskrivning har upprättats för förslaget till fördjupad översiktsplan i Svappavaara. Avgränsningen av vilka miljöaspekter som kan ge betydande miljöpåverkan har samrådts under samrådstiden med länsstyrelsen. Miljökonsekvensbeskrivningen tar upp följande miljöaspekter:

- Miljö- och hälsoaspekter såsom nedfallande stoft, vibrationer/luftstötter, små partiklar och buller stoftemissioner från pelletstillverkningen men även föroreningar från övrig verksamhet i samhället t ex uppvärmning av lokaler, samt påverkan på människors hälsa på grund av ökad trafik, farligt godstransporter, ökad pendling samt oskyddade trafikanter.
- Trafikbuller från väg E10
- Påverkan på naturmiljö och då främst Natura 2000-områden bl.a. med avseende på dagvatten i samhället
- Påverkan på riksintresset värdefulla ämnen och material (berör inte befintlig bebyggelse i någon större omfattning, men kan beröras av ny bebyggelse i mindre omfattning)
- Påverkan på riksintresset kulturmiljö och kulturmiljön i allmänhet

MKB:n tar även upp planförslagets uppfyllelse av miljökvalitetsmål samt miljökvalitetsnormer.

Identifierade risker för betydande miljöpåverkan har omhändertagits i planförslaget genom att särskilda överväganden om miljöhänsyn har lagts in i planeringsövervägandena. De flesta identifierade risker kan lösas i detaljplaneskedet, där lämpliga åtgärder tas fram.

Studerade alternativ

Miljökonsekvensbeskrivningen tar upp ett nollalternativ och ett planalternativ. I stora drag skiljer sig planalternativet från nollalternativet genom att ett område för LKAB:s kontor och manskapshus föreslås på Vargbacken. Det sedan tidigare planlagda industriområdet vid Kyrkogårdsvägen finns i planförslaget. I nollalternativet är detta områden som inte ska bebyggas. Vidare föreslås i planförslaget ett mindre område för bostad och camping vid infarten från E45. Centrumområdet längs med Kirunavägen har minskats och Texasområdet med möjlighet till boende och verksamheter har utökats, jämfört med nollalternativet. Nytt utredningsområde för bensinstationen anges vid anslutningen mellan vägarna E10 och E45.

Miljö- och hälsoaspekter

LKAB har vidtagit åtgärder för att begränsa buller från verksamheten. Vid mätningar 2014 vid Ryttigården norr om Kirunavägen konstateras att samtliga bullernivåer ligger under de villkor för verksamheten som finns i miljötillståndet för gruvverksamheten.

En luftkvalitetsmätning gjordes vid skolan i Svappavaara under 2010-2011. En ny luftkvalitetsmätning ska påbörjas hösten 2014 och pågå under ett år. Resultatet av mätningarna visar inga överskridanden av miljökvalitetsnormerna för partiklar PM_{2,5} och PM₁₀ eller andra uppmätta parametrar.

LKAB har ett målsättningsvärde avseende nedfallande stoft på 250 g/100m²/månad. I en ny dom från november 2013 finns ett villkor för nedfallande stoft på 200 g/100m²/månad. Villkoret är överklagat. LKAB har i sina mätningar inte överskridit vare sig det egna målsättningsvärdet och heller villkoret. LKAB har vidtagit åtgärder för att minska spridning av stoft och buller från verksamheten i Svappavaara.

I planförslaget finns planeringsöverväganden som syftar till skydd mot störningar i boendemiljöer. De föreslagna nya bostadsområden som finns i planförslaget har lokaliserats så att de inte ska vara bullerstörda.

Trafikbuller från väg E10

Ombyggnaden av väg E10 och ökningen av trafiken har utretts av Trafikverket. Åtgärder har föreslagits för befintlig bebyggelse. I Trafikverkets miljökonsekvensbeskrivning konstateras att för bebyggelse närmare vägen än 100 meter kan riktvärdena för trafikbuller överstigas. Förslag till bostadsbebyggelse i planalternativet ligger inte närmare väg E10 än 100 m. Den nya persontrafikinfarten vid Olof Tälcks väg innebär att korsande trafik över E10 bedöms öka och Trafikverket har därför påbörjat en åtgärdsvalsstudie för att identifiera lämpliga åtgärder.

Påverkan på riksintressen

Inom riksintresse för värdefulla ämnen och material föreslås ett industriområde/ verksamhetsområde längs E10. Detta bedöms inte påtagligt skada riksintresset för värdefulla ämnen och material, eftersom den aktuella verksamheten är av central betydelse för utvecklingen i Svappavaara och särskilt gruvverksamheten. Föreslagen bostadsbebyggelse väster om Backa är av begränsad omfattning och ligger i direkt anslutning till befintlig tätortsbebyggelse. Med hänsyn till den begränsande utökningen av bostadsbebyggelsen kontra det geografiskt omfattande riksintresseanspråket för värdefulla ämnen och material i anslutning till Svappavaara, bedömer kommunen att den föreslagna bostadsbebyggelsen ger marginell påverkan på riksintresset och att den föreslagna utbyggnaden inte kan innebära påtaglig skada. Även ett utredningsområde för bensinstation ligger inom riksintresset för värdefulla ämnen och material. Detta bedöms inte påtagligt skada riksintresset, eftersom utredningsområdet är beläget i utkanten av riksintresseområdet, intill väg E10. Kommunen anser att avgränsningen av riksintresset för värdefulla ämnen och material skulle kunna ses över vad gäller avgränsningen mot den befintliga tätorten, särskilt i anslutning till Backa.

Kulturmiljön av riksintresse i Svappavaara berörs genom att föreslagen ny centrumbebyggelse angränsar till riksintesseområdet och ligger inom skyddsområde för fornlämningar från gruvverksamheten under 1600-talet. Möjliga negativa konsekvenser är att fornlämningar som berörs av markintrång behöver undersökas och tas bort. Arkeologiska undersökningar ger visserligen ökad kunskap, men innebär att de överlagrade tidskikten går förlorade och de

fysiska lämningarna försvinner från platsen. Riksintressets bebyggelsemässiga värden kan beröras indirekt t.ex. om nya byggnader påverkar upplevelsevärdet hos befintliga byggnader. Det gäller främst riksintressets sydvästra del, där den nya centrumbebyggelsen angränsar till riksintresset. Kulturmiljön av riksintresse i Svappavaara kommer att beaktas genom att kommunen avser ta fram ett kulturmiljöprogram för Kiruna kommun. I samband med detta kommer även behovet av att införa varsamhetsbestämmelser att övervägas. Det kan bli aktuellt att komplettera eller förändra befintliga detaljplaner. Kommunen, liksom Länsstyrelsen, anser att avgränsningen av riksintresset för kulturmiljö bör ses över.

Planförslaget bedöms inte påtagligt skada riksintressena för kommunikation (vägarna E10 och E45 samt järnvägen, del av Malmbanan/Svappavaarabanan), se vidare MKB:n.

Planförslaget bedöms inte påverka riksintresse för rennärning.

Natura 2000-området Torne- och Kalixälven berörs indirekt genom att ny bebyggelse, verksamhetsområde m.m. föreslås i närheten av Natura 2000-området. Bebyggelsen bedöms inte påverka Natura 2000-områdets värden, men ökad avledning av dagvatten till Kotijoki kan påverka Kotijoki. Planeringsöverväganden om hänsyn till Natura 2000-området finns i planförslaget.

Området för markanvisning kring Vargbacken innefattar en del av Natura 2000-området vid sjön Puttjala och anslutande vattendrag. Planeringsöverväganden anger att dagvatten ska hanteras så att påverkan på Natura 2000-området undviks samt att våtmarksområdet mellan Vargbacken och E10 ska bevaras.

Uppfyllelse av miljökvalitetsnormer

Planområdet berörs av miljökvalitetsnormer för föroreningar i utomhusluft (SFS 2010:477), samt för olika parametrar i vattenförekomster (SFS 2004:660).

Resultat från LKAB:s luftkvalitetsmätningar i Svappavaara 2010-2011 visar på att ingen av de uppmätta parametrarna kvävedioxid, svaveldioxid, bensen samt partiklar PM10 och PM2,5 överskrider aktuella miljökvalitetsnormer. En ny mätperiod har påbörjats under 2014. Det är ingen skillnad mellan nollalternativet och planalternativet vad gäller detta.

Inom planområdet finns en grundvattenförekomst som omfattas av miljökvalitetsnormer (SE751634-172259). Den har idag god kemisk och god kvantitativ status. Planområdet avrinner till ett vattendrag som omfattas av miljökvalitetsnormer, Liukattijoki. Detta har idag måttlig ekologisk status p.g.a. morfologiska förändringar. I planförslaget finns planeringsöverväganden som anger att skyddsområde behöver fastställas för Svappavaaras vattentäkt samt att dagvattenfrågorna ska hanteras i nya detaljplaner eller vid bygglovprövning. Hänsyn krävs till miljökvalitetsnormerna i fortsatt planering, både vad gäller grundvattenförekomsten och vad gäller vattendraget Liukattijoki. Förutsättningarna för att klara miljökvalitetsnormerna för grundvattenförekomsten respektive vattendraget bedöms inte påverkas för något av dessa objekt, varken med planförslaget eller med nollalternativet.

Uppfyllelse av nationella miljömål

Aktuella miljökvalitetsmål är *God bebyggd miljö*, *Begränsad klimatpåverkan*, *Frisk luft*, *Grundvatten av god kvalitet*, *Myllrande våtmarker*, *Ett rikt växt- och djurliv* samt *Storslagen fjällmiljö*. Dessa redovisas närmare i miljökonsekvensbeskrivningen.

I planförslaget finns ett flertal planeringsöverväganden som syftar till att miljö kvalitetsmålen ska kunna uppfyllas. I tabellen på nästa sida redovisas en sammanfattning av miljökonsekvensbeskrivningens slutsatser.

Mål	Hur påverkas måluppfyllelsen?
God bebyggd miljö	Miljö kvalitetsmålet <i>God bebyggd miljö</i> lyfter fram behovet av att planera för en hållbar bebyggelsestruktur och samhällsplanering, att minska luftföroreningar och bullerstörningar, samt att beakta kulturmiljövärden i bebyggd miljö. Planförslaget verkar för ett hållbart samhällsbyggande, bland annat genom att nya områden redovisas för bostäder, service m.m. Dessa har förlagts på ett sådant avstånd från väg E10 att den nya bebyggelsen inte ska bli bullerstörd. Planeringsöverväganden finns som bl.a. ska säkra flexibla detaljplaner samt hänsyn till värdefulla natur- och kulturmiljöer.
Begränsad klimatpåverkan	I planförslaget är det främst planens påverkan på energianvändning och transporter som berör detta miljö kvalitetsmål. Den planerade utökningen av gruvbrytningen innebär en ökad pendling både från närområdet och av veckopendling från andra orter. Planförslaget lyfter fram vissa möjligheter att minska resandet, men sammantaget bedöms ändå att såväl pendlingen som transporterna kommer att öka, och därmed även utsläppen av växthusgaser.
Frisk luft	I preciseringarna till miljö kvalitetsmålet <i>Frisk luft</i> anges riktvärden för halten av kvävedioxid. Enligt mätningar av luftkvaliteten i Svappavaara som utfördes 2010-2011 överskreds riktvärdena vid enstaka tillfällen vad gäller timmedelvärden. LKAB vidtar åtgärder för att minska utsläpp till luft, som kommer att förbättra situationen. En ökning av pendling till och från Svappavaara, som den planerade ökningen av gruvbrytningen bedöms leda till, kan öka biltrafiken och därmed motverka detta mål om inte goda förutsättningar för kollektivtrafik finns. I planförslaget finns ett planeringsövervägande om att en utredning beträffande behoven av kollektivtrafik bör göras.
Grundvatten av god kvalitet	Skyddsområde för Svappavaaras vattentäkter, som ligger inom planområdet, saknas. I planförslaget finns ett planeringsövervägande om att ett skyddsområde behöver fastställas. Planförslaget innefattar ingen ytterligare utveckling av industriområdet Pendlaren, som ligger delvis inom det kommande skyddsområdet, eller andra markanvändningsförändringar som kan påverka detta.
Myllrande våtmarker	I planförslaget redovisas en utökning av gruvindustriområdet över Vargbacken, enligt ansökan om markanvisning. Detta område innefattar en del våtmarksområden. I översiktsplanen anges att våtmarksområdet mellan Vargbacken och E10 ska bevaras.
Ett rikt växt- och djurliv	I planförslaget redovisas en utökning av gruvindustriområdet över Vargbacken, enligt ansökan om markanvisning. Området innefattar sjön Puttjala och anslutande vattendrag, vilka är fågelskyddsområde och Natura 2000-område. I översiktsplanen anges att våtmarksområdet mellan Vargbacken och E10 ska bevaras. I ett planeringsövervägande anges att detaljplaner för området vid Kirunavägen ska beakta Natura 2000-områdena.
Storslagen fjällmiljö	Planområdet berör inga fjällmiljöer, men rennäringen, som är en förutsättning för att bevara ett vidsträckt, betespräglat fjällandskap, har stort behov av sammanhängande områden från kust till fjäll. Planområdet ligger inom det geografiska området för Gabna och Laevas samebyar, men planförslaget innehåller inga förslag som påverkar rennäringen.

6. ÖVRIGA KONSEKVENSER

I detta kapitel beskrivs planens förhållande till kommunens vision. Här beskrivs även områden som kan påverkas av flera olika faktorer. Sammanfattningsvis görs bedömningen att den fördjupade översiktsplanen bidrar till att uppfylla Kiruna kommuns *Vision 2.0* samt till den *Regionala utvecklingsstrategin* och *Regionalt utvecklingsprogram* genom att stödja utvecklingen av gruvnäringen och utveckling av Svappavaara samhälle.

Samhälls- och näringsutveckling och infrastruktur

Bostadsutbyggnad och sociala aspekter

I gällande detaljplaner finns vissa planlagda tomter för enbostadshus. Den fördjupade översiktsplanen innebär att ytterligare utvecklingsmöjligheter redovisas för olika former av bostadsbebyggelse inom Svappavaara. Utvecklingen av gruvverksamheten i Svappavaara kan även innebära en ökad efterfrågan på bostäder inom närliggande orter, både i Kiruna kommun och Gällivare kommun.

Näringsutveckling

I den fördjupade översiktsplanens kapitel 2 beskrivs näringslivet i Svappavaara. Planen anger flera utvecklingsförslag och planeringsöverväganden i syfte att stärka näringslivet. På markanvändningskartan anges såväl gruvområdet och befintliga industriområden som utvecklingsområden för industri, i syfte att planberedskap ska finnas för näringslivsutveckling.

Den fördjupade översiktsplanen bedöms sammantaget bidra till näringslivsutvecklingen inom kommunen och inom regionen.

Infrastruktur och teknisk försörjning

I den fördjupade översiktsplanen beskrivs det befintliga vägnätet inklusive gång- och cykelvägar samt lokal kollektivtrafik (kapitel 2). Texten belyser såväl nuvarande förhållanden som förväntad framtida trafikutveckling. Nytt område för personalutrymmen m.m. på Vargbacken med ny personalinfart från E10 bedöms medföra ökad trafik på Wilhelm Thisells väg/Olof Tålcks väg samt korsande trafik på E10 inklusive gång- och cykeltrafik. Trafikverket har påbörjat en åtgärdsvalstudie med anledning av detta.

Ökad genomfartstrafik på Wilhelm Thisells väg kan medföra problem med brons bärighet då det endast är en rörbro. Utredning behöver även göras för att se om vägen behöver byggas om för att klara den ökade trafikmängden.

Den bebyggelseutveckling som föreslås i planförslaget har som förutsättning att knyta an till och bygga vidare på den befintliga infrastrukturen. Bebyggelseutvecklingen är i möjligaste mån inriktad på att gynna gång- och cykeltrafik samt förbättra underlaget för kollektivtrafik.

Delar av föreslagen utbyggnad av industriområde, bostäder och camping ligger utanför befintliga verksamhetsområden för vatten och avlopp. I samband med beslut om ianspråktagande av dessa områden ska ställning tas till vilken VA-lösning som ska väljas, antingen enskilda anläggningar eller utbyggnad av kommunalt VA.

Mellankommunala frågor

Förbättrad vägstandard på E10 och E45 är en angelägen fråga även för grannkommunerna Gällivare och Pajala. Ombyggnad av E10 i anslutning till Svappavaara är i slutskedet. Del av sträckningen kommer att bli en mötesfri väg med mitträcke.

Gällivare kommun har i sin översiktsplan pekat på att för byarna Puoltikasvaara och Skaulo innebär närheten till gruvan i Svappavaara en utvecklingspotential och det kan innebära ett behov av bostäder i bygden.

Väg E45 har byggts om för att klara av de krav som malmtransporterna innebär.

Utvecklingen av gruvnäringen i Kiruna kommun kan indirekt påverka angränsande kommuner i både Sverige och Norge, genom de transporter som alstras.

Fornlämningar

Fornlämningarna i området sydväst om Kirunavägen, där centrum- och serviceverksamhet m.m. föreslås, innebär att samråd måste hållas med länsstyrelsen innan ny bebyggelse, tillbyggnader och markningrepp görs.

Strandskydd

Den föreslagna campingplatsen söder om Sofia Lindmarks väg ligger delvis inom strandskyddsområde, men högt över bäcken och badplatsen. Del av centrumområdet ligger inom strandskydd.

Jämlikhet och jämställdhet

Den inledande portalparagrafen till plan- och bygglagen anger att syftet med lagen är att bl.a. främja en samhällsutveckling med jämlika och goda sociala levnadsförhållanden. Även Kiruna kommuns Vision 2.0 utgår från människors lika värde.

Det övergripande nationella målet avseende jämställdhet lyder: ”Kvinnor och män ska ha samma makt att forma samhället och sina egna liv.” Ett av kommunens strategiska mål är att arbetsmarknaden ska ha en bredd som attraherar både kvinnor och män.

FN:s barnkonvention bygger på att barnets bästa ska beaktas vid alla beslut.

Den fördjupade översiktsplanens planeringsöverväganden för bl.a. centrum och service, bostäder, kommunikationer m.m. (kapitel 3) syftar till att göra Svappavaara attraktiv som bostadsort för såväl män som kvinnor och för olika åldrar. Översiktsplanen bedöms därmed beakta jämlikhets-, jämställdhets- och barnperspektivet. Vissa aspekter som har med detta att göra kan dock beaktas först i senare planeringsskeden, där utformningen av den fysiska miljön behandlas mer detaljerat.

Folkhälsoaspekter

Den svenska folkhälsopolitiken utgår från elva målområden som fokuserar på de faktorer i samhället som påverkar folkhälsan, det vill säga på livsvillkor, miljöer, produkter och levnadsvanor. Ansvar för målen är fördelade mellan olika aktörer och nivåer i samhället. Det övergripande målet i folkhälsoarbetet är att ”skapa samhälleliga förutsättningar för en god hälsa på lika villkor för hela befolkningen”.

Den fördjupade översiktsplanens formella hantering, med samråd och granskning/utställning, där allmänheten ges tillfälle att yttra sig över planens innehåll, bidrar till delaktighet och inflytande i samhället.

Den fördjupade översiktsplanens planeringsöverväganden för bl.a. bostäder samt fritid och rekreation (kapitel 3) syftar till att bibehålla de möjligheter till närrekreation som finns i Svappavaara.

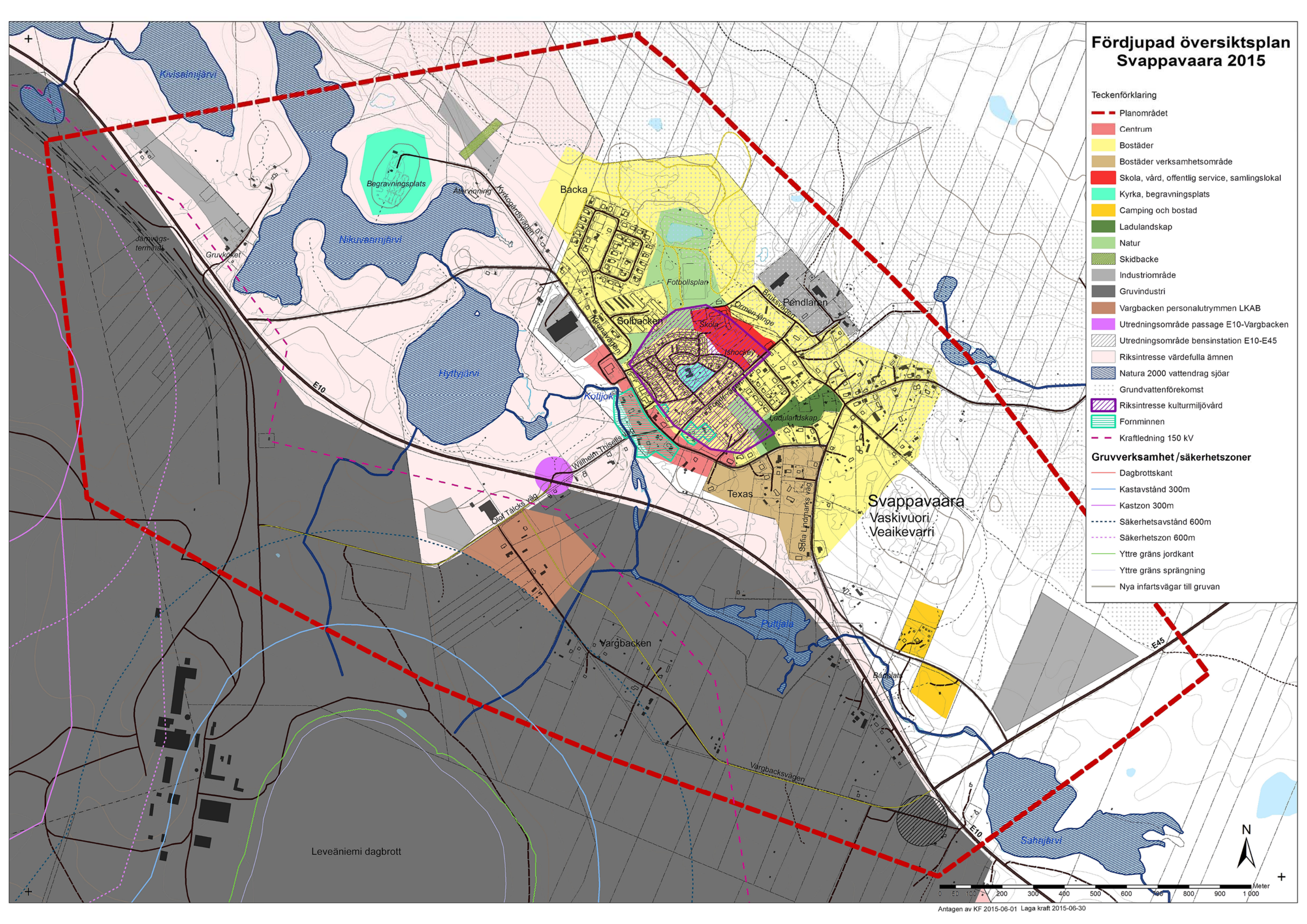
MKB:n till den fördjupade översiktsplanen tar även upp miljö- och hälsoaspekter såsom buller och föroreningar. I planen finns planeringsöverväganden som avser att minska störningar och olägenheter.

KÄLLFÖRTECKNING

- Kiruna kommun, Fördjupad översiktsplan Svappavaara antagen 1988-04-11
- Kiruna kommun, *Vision 2.0*, 2013.
- Kiruna kommun, Bostadsförsörjningsprogram för Kiruna kommun 2012-2018.
- LKAB, Miljörapport 2013.
- Relaxstugan Finans & Invest AB Thorneus, 2013
- Länsstyrelsen i Norrbotten, *Regionalt utvecklingsprogram för hållbar framtid i Norrbotten 2020 (RUP)*, version 0,46.
- Länsstyrelsen i Norrbotten, *Regionalt tillväxtprogram för Norrbotten*, rapport 14/2007.
- SMHI, *Lokalklimat Kiruna*, Rapport nr 9, dnr 2012/159/9.5. 2012.
- Länsstyrelsen i Norrbotten, *Klimatsammanställning — Fjällkedjan*, Länsstyrelsens rapportserie 13/2012.
- Länsstyrelsen Norrbotten, *Klimatförändringar i Norrbottens kommuner – Kiruna kommun. Anpassning till förändrat klimat i Norrbotten*, rapport nr 4/2013.
- Länsstyrelsen Norrbotten, *Klimatförändringar i Norrbottens kommuner – och risker för naturolyckor. Anpassning till förändrat klimat*, 2012.
- SMHI, *Regional klimatsammanställning — Norrbottens län*. Rapport Nr 2011-20.
- Länsstyrelsen i Norrbottens län och SIG, *Översiktlig klimat- och sårbarhetsanalys – naturolyckor*, 2011-12-15.
- Länsstyrelsen i Norrbotten, *Regional vattenförsörjningsplan*, rapport nr 6/2014.
- Länsstyrelsen Norrbotten, *Rekommendationer av skyddsavstäng till transportleder för farligt gods*, 2012-04-26.
- Länsstyrelsen, Norrbottens kulturmiljöprogram 2010-2020
- Riksantikvarieämbetet, fornlämningsregister (fornsök) samt bebyggelseregister
- Trafikverket, förslag till arbetsplan för väg E10 Svappavaara-Pitkäjärvi
- Svappavaara Fritidsgård, information internet

Fördjupad översiktsplan Svappavaara 2015

- Teckenförklaring**
- - - Planområdet
 - Centrum
 - Bostäder
 - Bostäder verksamhetsområde
 - Skola, vård, offentlig service, samlingslokal
 - Kyrka, begravningsplats
 - Camping och bostad
 - Ladulandskap
 - Natur
 - Skidbacke
 - Industriområde
 - Gruvindustri
 - Vargbacken personalutrymmen LKAB
 - Utredningsområde passage E10-Vargbacken
 - Utredningsområde bensinstation E10-E45
 - Riksintresse värdefulla ämnen
 - Natura 2000 vattendrag sjöar
 - Grundvattenförekomst
 - Riksintresse kulturmiljövård
 - Fornminnen
 - - - Kraftledning 150 kV
- Gruvverksamhet/säkerhetszoner**
- Dagbrottskant
 - Kastavstånd 300m
 - Kastzon 300m
 - - - Säkerhetsavstånd 600m
 - - - Säkerhetszon 600m
 - Yttre gräns jordkant
 - Yttre gräns sprängning
 - Nya infartsvägar till gruvan

Leveäniemi dagbrott

Länstyrelsen
Norrbotten

GRANSKNINGS-
YTTRANDE

Datum
2015-03-23

Diarienummer
401-1472-15

Bilaga 2
1 (5)

Kiruna kommun
Kommunstyrelsen
98185 Kiruna

Kiruna Kommun Kommunstyrelsen	
2015 -03- 2 5	
Dnr	Dpl

Utställning av fördjupad översiktsplan för Svappavaara, Kiruna kommun

Bakgrund

Kiruna kommun har upprättat ett förslag till fördjupad översiktsplan över Svappavaara. Översiktsplanen har varit utställd för granskning enligt 3 kap 12 § plan- och bygglagen (PBL 2010:900), under perioden 6 februari till 20 mars 2015.

Enligt 3 kap 16 § PBL ska länsstyrelsen under utställningstiden avge ett granskningsyttrande över översiktsplaneförslaget. Detta granskningsyttrande utgör statens samordnade syn på förslaget och ska ingå som en del i den antagna översiktsplanen.

Av yttrandet ska framgå om

1. förslaget inte tillgodoser ett riksintresse enligt 3 eller 4 kap miljöbalken,
2. förslaget kan medverka till att en miljökvalitetsnorm enligt 5 kap miljöbalken inte följs,
3. redovisningen av områden för landsbygdsutveckling i strandnära lägen inte är förenlig med 7 kap. 18 e § första stycket miljöbalken,
4. sådana frågor rörande användningen av mark- och vattenområden som angår två eller flera kommuner inte samordnas på ett lämpligt sätt, och
5. en bebyggelse blir olämplig med hänsyn till de boendes och övrigas hälsa eller säkerhet eller till risken för olyckor, översvämning eller erosion.

Länstyrelsen har lämnat ett samrådsyttrande över planförslaget den 16 februari 2014. Efter samrådet har planförslaget reviderats bl.a. i enlighet med de synpunkter som Länstyrelsen framfört i samrådsyttrandet.

Detta yttrande behandlar i första hand de fem punkter som omnämns ovan, men väljer även att framföra ytterligare några synpunkter som vi anser vara av betydelse.

Länsstyrelsens yttrande

Allmänt

De justeringar som skett av planhandlingarna sedan samrådsversionen bidrar till att det nu är betydligt lättare att ta del av planförslaget och planen torde också därmed bli mer användbar inför kommande detaljplanering inom planområdet. Själva plankartan är nu betydligt mer lättbegriplig både p.g.a. den ändrade layouten och att kartan kompletterats namn på områden och vägar som sedan går att återfinna i planbeskrivningen.

De allmänna visioner och mål för Kiruna som redovisades i samrådshandlingen har nu förtydligats med avseende på utvecklingen i Svappavaara. Översiktplanen har även utvecklats när det gäller kopplingen till andra strategiska utvecklingsfrågor såsom Regional utvecklingsstrategi (RUS) och mellankommunala aspekter.

Riksintressen

Länsstyrelsen anser att kraven på redovisningen av riksintressen tillgodosetts i planhandlingen. Kommunen har även utvecklat resonemanget kring hur man avser att beakta berörda områden av riksintresse i kommande planering. Länsstyrelsen anser dock inte att detta skett i tillräcklig omfattning så att det tydligt framgår hur kommunen avser att tillgodose de aktuella riksintressen som kan beröras av planförslaget.

De riksintressen som berörs av planområdet är riksintresse för kulturmiljövården enligt miljöbalken (MB) 3 kap.6§, för ämnen eller material enligt MB 3 kap.7§ samt för kommunikationer enligt MB 3 kap.8§. Dessutom ingår ett antal vattendrag och sjöar i nätverket Natura 2000 vilka är av riksintresse enligt MB 4 kap. 1 och 8 §§.

Riksintresse kulturmiljö

Sedan samrådsversionen har planbeskrivningen förbättrats när det gäller kulturmiljöintresset, både när det gäller det som ligger i riksintresset och fornlämningarna utanför. Komplexiteten i miljö och skydd framgår nu tydligare av redovisningen.

Länsstyrelsen anser däremot inte att det i någon större grad går att utläsa hur planförslaget påverkar riksintresset eller hur riksintressets värden tillvaratas.

Till stor del skjuter kommunen ställningstaganden framåt och hänvisar till det kulturmiljöprogram som avses utarbetas för Kiruna kommun. Där kommer även situationen i Svappavaara att behandlas bl.a. när det gäller behov av att införa varsamhetsbestämmelser för att tillgodose området kulturmiljövården.

Länsstyrelsen anser dock att eftersom ett flertal av kulturvärdena i Svappavaara redan är kända och väl identifierade, såsom fornlämningar, äldre jordbruksbebyggelse med bostads- och gårdsbebyggelse samt ladlandskap och modern bebyggelse med Erskines anmärkningsvärda arkitektur så bör kommunen i översiktplanen kunna vara tydligare över hur dessa ämnas tillvaratas, t.ex. genom varsamhetsbestämmelser. Detta görs delvis när det gäller radhusen i kv Bergsmannen där man påpekar att i kommande kulturmiljöprogram bedöms behovet av varsamhetsbestämmelser. I detta fall har således frågan hanterats. Länsstyrelsen anser att kommunen bör kunna redovisa strategier även

för övriga delar som redan är identifierade och utreda resterande frågor i kommande arbete i samband med kulturmiljöprogram.

Länsstyrelsen delar kommunens uppfattning avseende behov av översyn av riksintresset för Svappavaara bl.a. med avseende på Erskinebyggnaderna.

Fornlämningar

Fornlämningar bevaras om inget annat bestäms, genom en prövning enligt kulturmiljölagen Kml, ladlandskapet bör ha områdesbestämmelser som kan kombineras med skötselplan (se formulering om skötselplan sid 20).

För fornlämningar är det befogat att beskriva process och konsekvenser närmare eftersom planförslaget kan komma att innebära att ingrepp görs. T.ex. ligger ett fornlämningsområdet där centrumfunktioner planeras. Redovisningen på sid. 16 bör utvecklas så att det framgår att föreslagen bostadsbebyggelse i centrumbebyggelsen inte direkt påverkar riksintresset kulturmiljö, men angränsar till detta. Däremot ligger det inom skyddsområde för fornlämningar från gruvverksamheten under 1600-talet. Länsstyrelsen anser att man måste utreda i vilken omfattning fornlämningar kan komma att påverkas och en prövning enligt Kml behöver göras avseende om etableringar är möjliga och på vilket sätt.

Riksintresset ämnen och material

Länsstyrelsen konstaterar att planförslaget sedan samrådsversionen kompletterats med förslag till ny bebyggelse väster om Backaområdet och således inom område som avgränsats som riksintresse med avseende på ämnen och material. Kommunen uppmärksammar på denna intressekonflikt och gör bedömningen att det inte torde innebära någon påtaglig skada på riksintressets värden. Kommunen anser även att avgränsningen för aktuellt riksintresse bör ses över.

Även lokalisering av ny bensinstation redovisas inom område som omfattas av det aktuella riksintresset. Kommunen gör ingen bedömning när det gäller förenligheten i detta fall.

Länsstyrelsen anser att det kan vara möjligt med båda dessa lokaliseringar, då de ligger i utkanten av de utpekade områdena och bensinstationens läge dessutom föreslås omedelbart intill befintlig E10. Den föreslagna bensinstationsverksamheten kan dessutom ses som delvis förenlig med den pågående gruvverksamheten under förutsättning att inte markdeformationer berör området. Om gruvbrytning skulle bli aktuell inom området så att lokaliseringen av bensinstationen berörs, torde även väg E10 påverkas. Påverkan på riksintresset behöver dock ytterligare studeras och bedömas i kommande planering. När det gäller bensinmacken anser Länsstyrelsen att det varit lämpligt att redovisa övriga lokaliseringalternativ för bensinstationen som nämns i planbeskrivningen.

Övriga riksintressen

Länsstyrelsen anser att redovisningen tillgodoses när det gäller beskrivning och hantering av övriga riksintressen inom området.

Miljö kvalitetsnormer

Förslaget till översiktsplan har sedan samrådsversionen, förtydligats avseende miljö kvalitetsnorm för vatten. Planbeskrivningen har kompletterats med den grundvattenförekomst som finns inom planområdet. Kommunen anger att miljö kvalitetsnormen kommer att innehållas med den planerade utbyggnaden. Länsstyrelsen anser dock att förekomsten bör framgå av plankartan.

Hälsa och säkerhet

Klimat

Länsstyrelsen anser fortfarande att frågan om hur konsekvenser av ett framtida förändrat klimat ska hanteras belyses bristfälligt. Det handlar om vilka naturrelaterade risker som finns i dag och hur de kan komma att öka i ett framtida förändrat klimat, samt hur samhället kan påverkas. Det bör även framgå hur kommunen avser att hantera eventuella risker i en framtid med ett förändrat klimat såsom beslut, avgränsningar, riktlinjer eller behov av utredning.

Dricksvattenförsörjning

Vattenförsörjningsfrågan redovisas i planbeskrivningen. Kommunen anger även att skyddsområde för vattentäkten behöver fastställas. Så vitt Länsstyrelsen tolkar planbeskrivningen så finns ett förslag för detta. Länsstyrelsen instämmer i angelägenhetsgraden när det gäller att fastställa skyddsområdet. Något som bör ske skyndsamt. Länsstyrelsen anser att såväl vattentäkt som föreslaget skyddsområde bör framgå av plankartan.

Geotekniska förhållanden

Redovisningen av geotekniska förutsättningarna anser Länsstyrelsen behöver utvecklas. Geotekniska säkerhetsfrågor kan utgöra viktiga utgångspunkter vid strategiskt val av lämpliga utbyggnadsområden och det bör även redovisas hur de geotekniska säkerhetsfrågorna ska beaktas i kommande detaljplanearbete.

Övrigt

Kulturmiljö

Kulturmiljölagen, Kml, nämns och vilka miljöer den omfattar. Men processer, tillståndsfrågor och dylikt – hur lagen fungerar, tas inte upp där lagen är uppräknad som förutsättning (jfr Miljökonsekvensbeskrivningen, Mkb, s 9)

Konsekvenser för kulturmiljön beskrivs inte tydligt i Mkb:n. Ställningstagandet görs att risken för betydande miljöpåverkan vad gäller kulturmiljövärden är liten. Konsekvenser hanteras ur aspekten vad den fördjupade översiktsplanen medför i plansammanhang – att kommunen senare när man gör ett kulturmiljöprogram ska ta ställning till om varsamhetsbestämmelser behövs samt att en tillståndsprocess är nödvändig för att göra åtgärder som berör fornlämningar eller deras skyddsområde. Men man tar inte upp konsekvenser för kulturmiljövärdena i området. Dessa aspekter kan gälla hur t ex tidsskikt kan försvinna om fornlämningar undersöks och marken nyttjas för andra ändamål eller liknande urholkning av arkitekturen om olämpliga ombyggnader utförs om bebyggelsen inte har ett skydd. Den typen av aspekter bör nämnas. Det kan formuleras kort och övergripande.

Länstyrelsen
Norrbotten

GRANSKNINGS-
YTTRANDE

5 (5)

Datum
2015-03-23

Diarienummer
401-1472-15

Samråd och beslut

Inför länsstyrelsens granskningsyttrande har följande myndigheter givits tillfälle att yttra sig: Statens Geotekniska institut (SGI), Sveriges geologiska undersökning (SGU), Trafikverket och Sametinget. Samråd har även skett med Länsstyrelsens enhet för social hållbarhet och krishantering samt med kulturmiljöfunktionen inom enheten för samhällsplanering och kulturmiljö.

Beslut om detta yttrande har fattats av enhetschef Patrik Wallgren efter föredragning av planarkitekt Inger Krekula.

Patrik Wallgren

Inger Krekula

Fördjupad översiktsplan för Svappavaara

SÄRSKILD SAMMANSTÄLLNING enligt 6 kap. 16 § miljöbalken

Kiruna kommuns kommunfullmäktige har 2015-06-01 beslutat att anta Fördjupad översiktsplan för Svappavaara.

Enligt miljöbalken (MB) 6 kap. 11 § ska miljöbedömning göras för kommunala planer eller program som kan medföra en betydande miljöpåverkan. Den fördjupade översiktsplanen kan till vissa delar antas medföra betydande miljöpåverkan. Därför har en miljöbedömning gjorts och en miljökonsekvensbeskrivning (MKB) upprättats. MKB:n utgör en separat rapport och omfattar, i enlighet med MB 6 kap. 12 §, bara de miljöaspekter som anses medföra en betydande miljöpåverkan.

MKB:n är en separat del av den fördjupade översiktsplanen.

När översiktsplanen har antagits ska kommunen, enligt MB 6 kap. 16 §, i en särskild sammanställning redovisa de punkter (1-4) som anges nedan:

1. Hur miljöaspekterna har integrerats i planen

Miljökonsekvensbeskrivningen tar upp följande miljöaspekter:

- Miljö- och hälsoaspekter såsom nedfallande stoft, vibrationer/luftstötar, små partiklar och buller-/stoftemissioner från gruvverksamheten, men även föroreningar från övrig verksamhet i samhället, t.ex. uppvärmning av lokaler, samt påverkan på människors hälsa på grund av ökad trafik, farligt godstransporter, ökad pendling samt oskyddade trafikanter. (Gruvverksamheten bedrivs huvudsakligen utanför planområdet, men kan påverka miljön inom planområdet.)
- Trafikbuller från väg E10
- Påverkan på naturmiljö och då främst Natura 2000-områden bl.a. med avseende på dagvatten i samhället
- Påverkan på riksintresset värdefulla ämnen och material (berör inte befintlig bebyggelse i någon större omfattning, men kan beröras av ny bebyggelse i mindre omfattning)
- Påverkan på riksintresset kulturmiljö och kulturmiljön i allmänhet

Identifierade risker för betydande miljöpåverkan har omhändertagits i planförslaget genom att särskilda överväganden om miljöhänsyn har lagts in i planeringsövervägandena. I planförslaget anges att de flesta identifierade risker kan lösas i detaljplaneskedet, där lämpliga åtgärder tas fram.

MKB-arbetet är en integrerad del av arbetet med att utarbeta den fördjupade översiktsplanen. Det innebär att hänsyn har tagits till ovan nämnda miljöaspekter under utformningen av översiktsplanen, bl.a. vid lokalisering och avgränsning av nya områden för bostäder, centrum, utredningsområden m.m. Planens påverkan på riksintressen har varit en integrerad del av planarbetet. De planeringsöverväganden som anges i översiktsplanen syftar i många fall till att mildra, eliminera eller undvika negativa miljökonsekvenser.

Miljökonsekvenserna av ny bebyggelse och andra förändringar som redovisas i planen går inte att bedöma på detaljerad nivå i översiktsplaneskedet. Den fördjupade översiktsplanen hänvisar därför i flera fall till kommande planeringsskeden: detaljplaneläggning, bygglovprövning, tillståndsprövning etc.

Miljökonsekvenserna av gruvverksamheten hanteras genom miljötillståndet

2. Hur miljökonsekvensbeskrivningen och synpunkter från samråd har beaktats

MKB:n har beaktats genom de områdesavgränsningar, planeringsöverväganden etc. som finns i planhandlingen. Efter samrådet har ändringar gjorts i planen, till följd av inkomna synpunkter. Efter granskning/utställning har ytterligare justeringar gjorts i planen, till följd av inkomna synpunkter.

I samrådsredogörelsen respektive kommunens utlåtande efter utställningen redovisas hur inkomna synpunkter har beaktats.

3. Skälen till att planen eller programmet har antagits i stället för de alternativ som varit föremål för överväganden

I kommunens utlåtande samt samrådsredogörelse redovisas skälen för antagande i de fall andra alternativ eller ställningstaganden varit föremål för överväganden.

4. De åtgärder som avses vidtas för uppföljning och övervakning av den betydande miljöpåverkan som genomförandet av planen medför

I miljökonsekvensbeskrivningen har inget särskilt behov av uppföljning av den betydande miljöpåverkan identifierats. Planförslaget anger att de flesta identifierade risker kan lösas i detaljplansskedet, där lämpliga åtgärder tas fram.

En del av den betydande miljöpåverkan som uppkommer är direkt kopplad till den pågående gruvverksamheten och alltså inte en följd av planförslaget. Miljöpåverkan till följd av gruvverksamheten följs upp genom LKAB, bl.a vad gäller bullernivåer och luftkvalitet i Svappavaara samhälle.

Ovanstående sammanställning ska tillsammans med planen göras tillgänglig för dem med vilka samråd skett enligt 6 kap. 14 och 15 §§ miljöbalken, d.v.s. berörda kommuner, myndigheter och allmänhet. Dessa informeras om att planen har antagits genom annonser i NSD och Norrbottenskuriren samt på kommunens anslagstavla.

Planen finns även tillgängligt på kommunens hemsida.

Kiruna kommun

Mary Rosenfors
Projektledare